Kulturně společenský časopis
na internetu
2011 • 12

DOBRÁ ADRESA

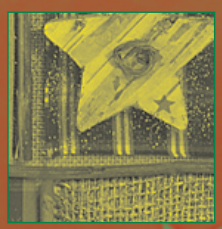

Z obsahu

Vánoce!

Kapr!

Stromeček!

Obsah:

Nesem vám noviny

Jakub Šofar: **Strky frky** (4)
Jakub Šofar: **Přečteno** (7)
Marek Sekera: **Úvozy, viděno kritickým okem Otto Hejnice** (10)
Vánoční kapr (11)

Anděl pastýřům zvěstoval

Michal Šanda: **Z antikvariátních banánovek – Staré nápisy na náhrobních kapličkách na hřbitově v Albrechticích** (12)
Albrechtice 2011 (16)
Rybí polévka (23)

Tichá noc, svatá noc

Liszt a Wagner v Piešťanech (24)

Pojďme bratři do Betléma

Michal Kliment: **Extase československého filmu** (26)
Jaromír Trpký: **Kterak se Almodóvar chtěl nechat přeoperovat na ženu a co z toho vzešlo** (30)
Na návštěvě u celebrity (32)
Reflektor mladých (33)

My tři králové

Petr Hrbáč: **Jablíčka** (34)
Michal Šanda: **Holmenkollen** (38)
Petr Štengl: **Pupíček** (39)
Ondřej Lipár: **Scény** (45)
Bramborový salát (47)

Dej bůh štěstí

Michal Šanda: **Dvořiště** (48)

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenese přímo na příslušné stránky. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenese přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

DOBRÁ ADRESA

Na titulní stránce: vánoční papír (k článku na konci čísla)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 1, ročník 12. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Michal Šanda. Zástupce šéfredaktora: J. E. Žíšek. Redakce: Marie Böhmová, Václav Dvořák, Martin Groman, Štěpán Kučera, Jakub Šofar, Štefan Švec, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakcí nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet a. s.

Literární zádrhel

Blíží se čas Vánoc. Čas usebrání. Čas rekapitulací, co se nám v právě končícím roce povedlo a co nikoliv a ruku na srdce – v čem bychom se mohli zlepšit. Na slavnostně ozdobeném štědrovečerním stole leží v míse podkovičky dozlatova usmaženého kapra. V nedočkavých očích lze vyčíst nevyřčenou otázku: kdy už zazvoní zvoneček? Kdy přijde Ježíšek? A potom se všude vůkol rozhostí omamná vůně jehličí. Stromek. Svíčky. Prskavky. Cililink! Konečně je to tady. Rozbalte si dárek, Dobrou adresu.

Michal Šanda

Milan Ohnisko

Vánoce

Šinu se k oknu
dopisy na rozloučenou
už jsem napsal

Komentář k básni

Šinul se k oknu
dopisy na rozloučenou
už napsal

Pečlivě okno zavřel
aby mu netáhlo na nohy
sedl si ke stolu
a vytvořil další básničku

Karl Thurgau von Jabkowicz

Nesem vám noviny

Strky-frky

Reklama musí bejt...

Jistě že je chvályhodné, že *Britské listy* téměř každý den uveřejňují nějakou báseň či poetický text. Jistě že je chvályhodné, že uveřejňují texty „alternativních" autorů, těch, kteří neokupují směšně malý prostor, který pro básnění v médiích zůstal.

Jan Těsnohlídek vydal novou sbírku poezie ve svém nakladatelství a básně z ní jsou pomalu „pouštěny" přes *Britské listy* do povětří. Kdyby to byla jedna, možná dvě. Ale každá další už je navíc. Pacient na kapačkách, infuze pevně naistalována. Pořád to kape, podle hlášky, že nemusí pršet... Pacient je už dávno zdravý (nebo mrtvý), ale pořád to kape. Každý kontrakt má svou míru. Představa, že čím větší nášup, tím lepší výsledky, je mylná. Nebo taky marná.

Staré časy...

Inovovat je potřeba, i kdyby to... Ale co, kdo neinovovuje, tak je konzervativní prdina. A tmář. Distribuční firma Kosmas si pořídila nové internetové stránky. Uživatelsky (vzhledem k těm původním) tak za méně čtyři, ale můžeme si podle nějakého manažerského výmyslu odškrtnout položku. A ty náklady. A vy, pacholci, to nechcete pochopit.

Bůh nás chce osvobodit...

Ale co si pak počneme?

Good News Mission Praha mně nabídla biblický seminář „Cesta k Božímu slovu": *Přestože se staráte o nepředvídatelnou budoucnost a dopředu plánujete, život neběží tak, jak Vy si přejete. Objevte Boží srdce, které Vás chce požehnat a na cestě k Božímu slovu se od něj nechte vést.*

Našel jsem ve schránce s katology IKEA a slevami v Lidlu. Přehlédl bych chyby, nakonec pro Korejce není jednoduché pochopit Slovo v češtině, taky bych přešel nepravdu o plánování a starání se o nepředvídatelnou budoucnost (je to pitomost, která vznikla

Bůh vyvodí vězně do štěstí.

Žalm 68,7-přel.

Můj lexikon citátů obsahuje ke slovu **štěstí** přes 500 různých krátkých výroků. Ale jak protichůdná jsou odporučení vzhledem k tomu, kde a jak může člověk nalézt štěstí! Shoda existuje jen ohledně toho, jak krátké trvání má každé pozemské štěstí a jak je neustavičné! – Jeden z citátů zní: **„Štěstí znamená: dělat rád to, co musím, a smět dělat to, co mám rád."**

Máme rádi nutnost každodenních úkolů a těžkostí? A jak to je, když ke každodenním úkolům přistoupí ještě další těžké životní okolnosti? – Na druhé straně mnoho lidí, kteří byli osvobozeni od tíživých povinností, naříká nad obklopující je prázdnotou!

U slova **„smět"** došlo v posledních desetiletích ke změně. Hranice toho, co je člověku dovoleno, se silně posunuly. Člověk nechává volný průchod svým vášním a biblické směrnice o morálce dává stranou jako překonané. – Stal se tímto způsobem šťastnějším? Je snad uspokojování vášním zdrojem hlubokého štěstí? – Vysoké počty sebevražd a rozvodů na to nikterak neukazují.

Pravé, trvalé štěstí tedy nepřichází změnou vnějších životních poměrů – a už teprve ne posunem mravních hranic.

Ale vnitřní postoj, to, co má naše srdce „rádo", to se změnit může! A přesně to nám Bůh nabízí. Chce vírou očistit naše nitro a dát nová přání a cíle. Chce nás osvobodit od nespokojenosti v srdci a od všech vnitřních vazeb na hřích.

Bůh nás chce osvobodit pro opravdové štěstí v obecenství s Ním, pro štěstí, které začíná zde a trvá na věky.

www.goodnews.or.kr

z nepříliš kvalitního překladu). Ale že je vstup zdarma, tak to mně nepřipadá jako dobrý marketingový tah. Za dobré zboží se má platit.

P. S.: Vypotřebovanou kazetu vložte do krabice a zašlete ji zpět na adresu nebo ji předejte našemu obchodnímu zástupci.

Revoluční stav a revoluční síly...

Odborářští bossové i představitelé různých občanských aktivit, kteří by chtěli být počišťovači naší zasvíněné společnosti, nemohou pochopit, jak to, že je většina společnosti naštvaná, ale vyjevit svůj nedobrý pocit někam do průvodu nebo na manifestaci se nikomu nechce. Několika stovkám slávistů však stojí za to vydat se na pochod proti zlovolnému trenérovi Strakovi, který je více než Jidáš (teď mě napadá, že by mohl někdo popsat biblický příběh o Ježíšovi z pohledu Jidáše – krizového manažera). Na setkání škodováckých veteránů přijede tisícovka fanoušků a těch, kteří na leteckých dnech chtějí vidět největší letadlo na světě, jsou desítky tisíc.

Kdyby to šlo dát nějak dohromady, aby si všichni přišli na své. To je úkol doby. To je téma. To by bylo nejmíň na Ph.D.

Opravdový příběh...

Myslel jsem si hloupě, že tahle doba už jenom sklízí klonované příběhy, že ty základní „formáty" popsali starořečtí dramatici, Shakespeare a třeba Čechov, že už jenom nafukujeme, mixujeme, rozemíláme a skládáme.

Příběh Gilada Šalita, úplně obyčejného tankisty izraelské armády, který není vůbec ničím „zvláštní", je však Příběhem základním a tragickým. Jeho život vyměněný za více než tisícovku Palestinců, z nichž někteří jsou, aniž by to popírali, či spíše naopak, usvědčeni ze zabití (zdaliž jsem to napsal korektně správně?).

Starozákonní přikázání v klinči s politickými body, smutek pozůstalých a falešná naděje na mír, který není uskutečnitelný.

A svět plný emancipovaných komentátorů a užitečných idiotů.

Kdo je teď na tahu?

Na větvi...

Dostal jsem z ničeho nic mail z Digital Laboratory Educational and Technological Centre Academy of Fine Arts Prague. Tak jsem si to trošku prohlédl. A z tohodle jsem byl úplně na větvi:

10/05/2011 17h, aula AVU v Praze, U Akademie 4, Praha 7

Seminář doktorandů AVU letos vrcholí v klíčové přednášce prof. Petra A. Bílka z Ústavu české literatury a literární vědy Filozofické fakulty Karlovy Univerzity v Praze. Cílem přednášky je vysvětlit úskalí písemného projevu a představit základní principy srozumitelného (o)pisu uměleckého díla. Autor dále přiblíží základní funkce [...]*

Nebo taky:

Ženy i muži
vrcholí na vrcholu
a přednašeč si klíčem
klíčovým míchá kokakolu...

Němkyně dá domině, jak se to vlastně rýmuje...

Tak nejdřív máme Jana Evangelistu Purkyně. Toho známe téměř všichni. Pak je tu Jan Katolista Turkyně, toho zná pár lidí, občas někde něco publikuje, ale žije. Je. Jenže do toho vstupuje průnik obou, a to je teda mela.

Na záložce knihy Michaely Hrubé *Zvonění na sv. Alžbětu.* Edice Každodenní život (Argo, 2011) čteme úplně na začátku: *Michaela Hrubá (1966) působí na Filozofické fakultě Univerzity J. A. Turkyně, kde se věnuje především dějinám českých měst v 16. a 17. století.* (...) Ví

tohle třeba hejtmanka kraje? A to až se to dozvědí protiislámští bojovníci, kteří vyšli z matek českých? To bude z matek, pardon, zmatek.

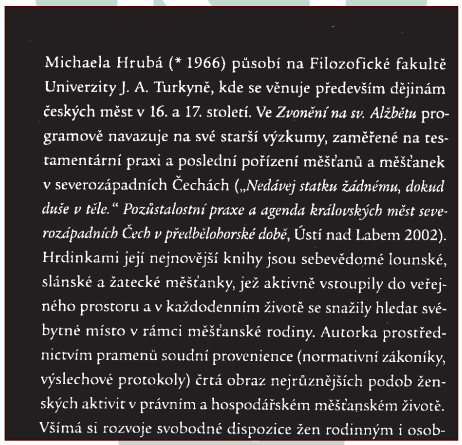

Michaela Hrubá (* 1966) působí na Filozofické fakultě Univerzity J. A. Turkyně, kde se věnuje především dějinám českých měst v 16. a 17. století. Ve *Zvonění na sv. Alžbětu* programově navazuje na své starší výzkumy, zaměřené na testamentární praxi a poslední pořízení měšťanů a měšťanek v severozápadních Čechách (*„Nedávej statku žádnému, dokud duše v těle." Pozůstalostní praxe a agenda královských měst severozápadních Čech v předbělohorské době*, Ústí nad Labem 2002). Hrdinkami její nejnovější knihy jsou sebevědomé lounské, slánské a žatecké měšťanky, jež aktivně vstoupily do veřejného prostoru a v každodenním životě se snažily hledat svébytné místo v rámci měšťanské rodiny. Autorka prostřednictvím pramenů soudní provenience (normativní zákoníky, výslechové protokoly) črtá obraz nejrůznějších podob ženských aktivit v právním a hospodářském měšťanském životě. Všímá si rozvoje svobodné dispozice žen rodinným i osob-

noviny

Mojmír klepe na nebeskou bránu...

Tak položku Kaddáfí je možno odškrtnout z denního pořádku.

Ale to neznáte všechny ty humanizátory prostoru, kteří teď pláčou nad jeho osudem. Proč nebyl zatčen, aby mohl být souzen. Kdo, proč a jak ho zastřelil. Nahlas rodné číslo, velikost bot a číslo pojištění. Přestože soudnictví našeho rozvinutého světa je založeno na systému „měli jsme lepšího právníka", což je ve své podstatě projev civilizovaného barbarství, tak humanizátoři, kteří nevidí ráhno v oku svém, si zase s chutí řežou tupým nožem do svých paží a stehen mandaly a volají, sakra, jak to, že to bolí, kdo s tím co udělá, aby to nebolelo! Co je to za pořádek, co je to za společenskou smlouvu?

Kaddáfí klepe na nebeskou bránu a humanizátoři řeší, zda by neměli nahradit svatého Petra turniketem. A ďábel, který má moře času, si tu komedii užívá.

Otloukánci...

Vždycky, když čtu nějakou přeloženou knihu, kde se objeví odkaz na češtinu nebo české (moravské) reálie, říkám si, ti nás teda zase „prohlídli", to je zase vysvědčení.

Hvězda norské detektivky Jo Nesb? nám to v knize *Pentagram* (2011) nandává vrchovatě. Češi jako překupníci „krvavých" diamanatů, zbraní a Praha jako kurví ráj. Možná že to tak je. Jen to nevidíme.

Asi budu muset začít více jezdit taxíkem.

Podle příručky poznáte ho...

Ministerstvo obrany vydá příručku, podle které velitel pozná, zda má v jednotce nějakého extremistu. Takový *Klíč k určování extremistů*.

Představuji si. Nastupuje nový maník. Do naha, hned teď. Přistupuje několik hledačů, kteří po centimetrech kontrolují maníkovo tělo. Něco, jako když Boblig kontroloval, zda čarodějnice nemá někde na těle bradavici nebo mateřské znaménko jako důkaz, že obcovala s čertem na šutrech.

A teď ohrň předkožku, jestli na ní nemáš zevnitř vytetovány runy, pentagram nebo pěticípou hvězdu.

Šéfe, nic nikde není.

No, tak to je těžkej případ. Však my to objevíme, na tebe si speciálně dáme bacha. Jak řekneš slovo „buržoust", „židák", jak se ukáže, že se o vojenství zajímáš víc než v přiměřené podobě, tak máš po piči.

Vězni z koncentračních táborů by se se svou kérkou asi v dnešní armádě nechytli. Ani Vladimír Franz. Jen jestli to není něco proti něčemu.

Konec bodrý, všechno dobrý...

Říjnový newsletter CEP je otevřen textem Dušana Třísky *Dvacet let od zahájení velké privatizace*. Přiznávám se, aby nedošlo k nějakému omylu, že „kuponovka" byla pro mě zatím nejlepší způsob v životě, jak vydělat poměrně hodně peněz (při minimálních nákladech jak finančních, tak časových). Aniž bych znal nějaké ekonomické zákony nebo měl informace o nějaké firmě (tato znalost se dle mého nakonec ukázala jako kontraproduktivní), hloupě selsky jsem vyplnil. Těm tisícovkám či desetitisícovkám pitomců, co hamižně kývly na nabídku 10násobku, aby tak dokázaly, že jsou stále nesvobodni ve svém uvažování, a teď ještě občas hýkají něco o loupeži, těm to patří. Ti jen dokázali a dokazují, že musejí být okrádáni bankami a dalšími finančními orlosupy, protože jim to vlastně vyhovuje a líbí se jim to.

Nicméně Tříska není dobrý člověk (a nesouvisí to s kuponovou privatizací), místo aby psal pokorně, neboť máslo, které má na hlavě, z něj stále vytéká, toho se už nezbaví, tak se připodobňuje svému Profesorovi – jako Faust ďáblu.

Ale jedna jeho „myšlénka" je nosná. Je to odpověď na „požadavek", že se tehdy mělo čekat na efektivní právní řád a jeho vynutitelnost.

... i kdyby byl odklad možný, je přinejmenším sporné, zda například ta dnešní (září 2011) úroveň „vlády a práva" je skutečně tím, nač jsme měli dvacet let čekat.

To sedí. Už si dovedu představit tu melu, kdy na tento Tříškův „postřeh" začnou všichni ti, kteří přesně vědí, jak se věci mají a co je správné, ale v životě pro to prakticky nic neudělali, vysvětlovat, že úroveň práva je u nás tak tristní kvůli „kuponové" krádeži. Co je příčina a co je následek. Co bylo dřív: vejce, nebo slepice?

Aby se nakonec neukázalo, že slepice je převlečené vejce a vejce je namaskovaná slepice. Protože to je dialektika...

Jakub Šofar

Přečteno

Nesem vám noviny

Když lidi nečtou, a prý nečtou, musí za ně číst jiní. Nakonec, proč by nemohli existovat profesionální čtenáři, kteří by za úplatu četli pro druhé.

Četba, s. r. o., čteme za vás a pro vás! Přivezte nám svoje knihy, my je za vás přečteme (očteme vám je) a zase si je můžete odvézt. Množstevní slevy, rychlostní příplatky. Podle vašich požadavků pak vypracujeme závěrečné zprávy, jež budou opatřeny kulatým razítkem.

Mohlo by to vypadat třeba takhle:

Zaprvé

V nakladatelství Fra už vydali druhou knihu Petra Měrky. Když vyšla ta první, v anotaci bylo o jeho textech napsáno, že „navazují na poetiku u nás dobře známého ruského spisovatele Daniila Charmse nebo Charlese Bukowského“. To fakt ne. Jsem ochoten přiznat různé svoje porážky a omyly, ale to fakt byla střelba mimo terč.

Vůbec nechci někoho kádrovat a doporučovat, co má vydávat, ale nakladatelství, které má ve svém katalogu třeba Mansourovou, Frieda, Bartehse, Pamuka, Jandla nebo Mrožka, a vydává k tomu Měrkovy hlouposti, připomíná pianistu, kterého občas chytne záchvat a začne mlátit do kláves kladivem. Nevyčítám nikomu, že má nějakou libost, jen se divím. To snad můžu.

Další Měrkovo dílo, román *Fantasmagorie televize* (2010), je „pohádková novela s hororovým nádechem a metafyzickým přesahem“. Kdyby si aspoň odpustil ten, kdo píše tahleta moudra, tu hru na vážnost a na literární událost, od které se očekává „více než rozporuplné reakce čtenářů“.

To, že někdo umí napsat hy chy ky ry dy ty ny a zamíchat to těsto jakoby ztřeštěným stylem, ještě neznamená, že páchá literaturu. Tady není co kritizovat, porovnávat, vysvětlovat. Ale ani soucitně mlčet… Natož bláhově věřit, že jde o terapii.

Hitler se Stalinem se vnořili do lesa. Les byl tak hustý, že osly nemohli vzít s sebou. Bloudili už několik hodin a stále nic.

„Mě už ta honba nebaví,“ pronesl Stalin a posadil se na pařez.

Bohužel se nejednalo o normální pařez. Byl to pařez masožravý. A ihned se měl k dílu.

Hitler při pohledu na to, co se právě přihodilo jeho druhovi, vykřikl hrůzou. Byl tak vyděšený, že se mu z úst málem vydrala tato 2 slova:

„Pane Bože!“

Ale nakonec je na poslední chvíli polkl.

Vytáhl laserovou pistoli a začal střílet po pařezu, který pozřel jeho přítele, masového vraha Stalina. Pařez se však kořeny vymanil ze země a s plným žaludkem se rozběhl pryč.

Sami jistě uznáte, že to nebylo příliš moudré. Každý doktor vám na potkání řekne, že něco takového není zrovna dvakrát prospěšné zdraví. Poté, co se nasytíme, ke všemu víc než vydatně, což v tomto případě bylo evidentní, protože Stalin byl kus chlapa. Měli bychom mít klid na trávení.

A tak dále.

Zadruhé

Četba „chytrých“ textů je až opojná. Jako kdybyste si dali energetický drink…

Joseph Roth (1894–1939), rakouský (německý) spisovatel a žurnalista, Žid a milec Habsburků, je u nás méně znám, skryt ve stínu slav-

nějších druhů. Nakladatelství Academia vydalo jeho dopisy Zweigovi a protinacistické novinové články (od roku 1933 žil v emigraci). Žádné fňukání a popotahování, na to tehdy nebyl čas. Z každého textu je dnes možno citovat, protože je platný a funguje. Roth nás sice nevyléčí z naší permanentní kocoviny, ale aspoň je důkazem, že „slovem" se dalo tehdy bojovat. Ohledně dneška už jsem skeptický.

Nepopiratelná zásluha židovských spisovatelů o německou literaturu spočívá v objevu a literárním využití urbanismu. Židé objevili a vylíčili městskou a duševní krajinu obyvatele města. Odhalili celou mnohovrstevnatost městské civilizace. Objevili kavárnu a továrnu, bar a hotel, banku a drobné měšťanstvo v hlavním městě, místa, kde se setkávají bohatí a chudinské čtvrti, hřích a neřest, městský den a městskou noc, charakter obyvatele velkoměsta. Tento směr byl židovským talentům dán do vínku městským prostředím, z něhož většina z nich pocházela, kam byli ze společenských důvodů puzeni jejich rodiče, a také svou lépe vyvinutou senzibilitou a kosmopolitickým nadáním Židům vlastním. Většina německých spisovatelů ne-židovského původu se omezila na popis krajiny, která byla jejich domovem. V Německu existuje, v mnohem větší míře než v kterékoli jiné zemi, regionální literatura dělená podle oblastí, krajin a kmenů, často vysoké literární ceny, ale Evropanovi nutně nepřístupná. Pro cizinu existovalo jenom „Německo", jehož literárními interprety byli většinou židovští spisovatelé. Skoro všichni vysvětlovali Francouzovi, Angličanovi, Američanovi německou skutečnost. Tyto schopnosti však omezení nacionalističtí kritikové a historici předhazovali židovským spisovatelům jako zločin. Tím nejdětinštějším a nejzačátečničtějším způsobem považovali předmět, téma za osobní charakter autora. Židovský spisovatel byl „daleko od rodné hroudy", když popisoval město; „kavárenský literát", když objevil bary; „zrádce vlasti", když reprezentoval svět; „povrchní tlachal", když dal abstraktní řeči, které učí Němci často své dilletanty z venkova, smyslovou formu; „fejetonista", když mu byl vlastní šarm a lehkost; „žertéř, když měl ducha"; a když se odvážil líčení krajiny, brzy se zjistilo, že ji viděl „rozumem" místo srdcem. (...)

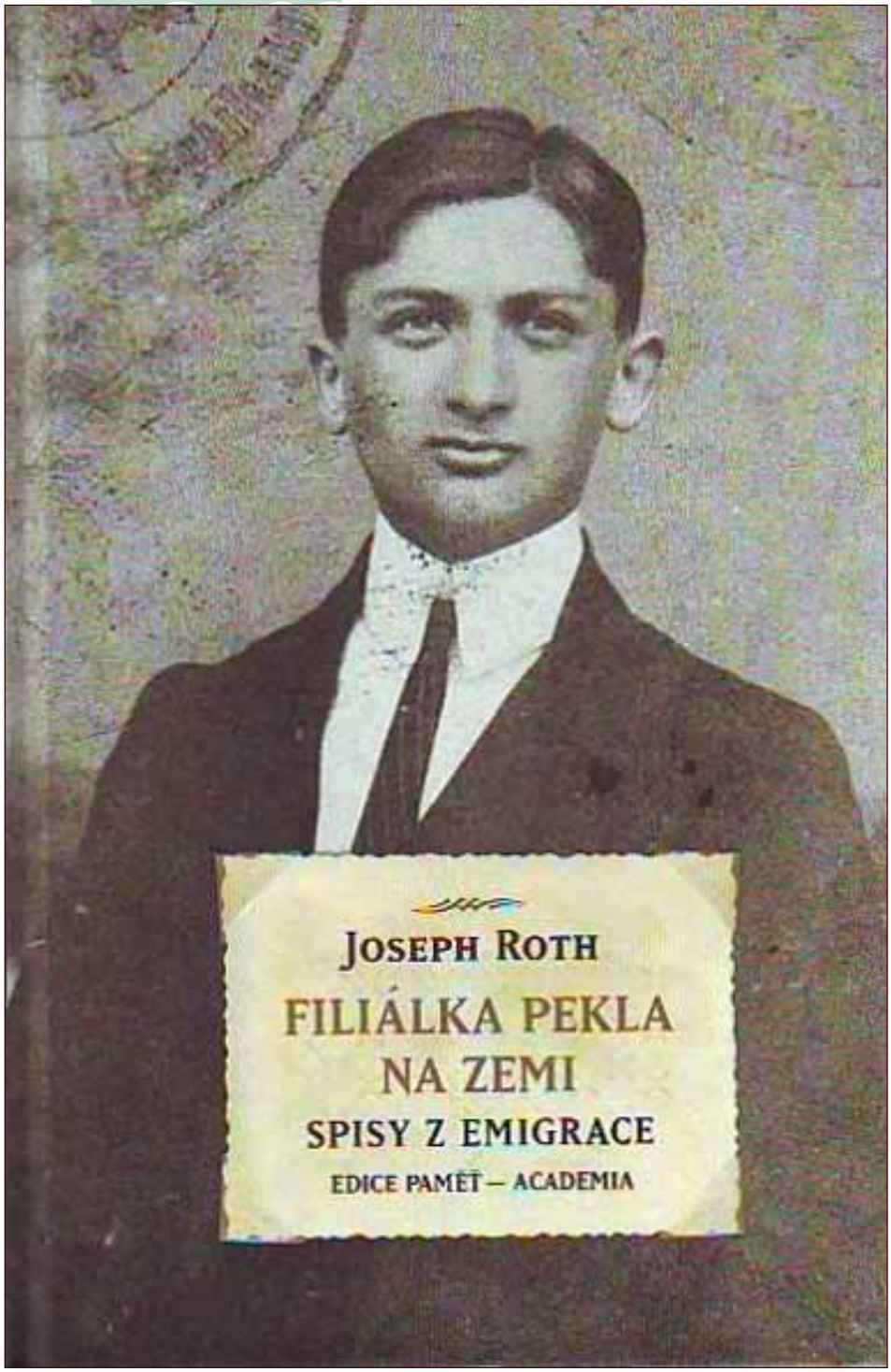

Zatření

Tak zase vyšel další Živel, číslo 34, a zas je to další kramle do potácejícího se těla obludy naší civilizace. Špalek tak akorát, i když bez paginace, protože proč se definovat počtem stran? Co je to vlastně za informaci?

Jedním z mnoha rozhovorů je „poudání" se sociologkou Terezou Stöckelovou, která je jednou z mluvčích iniciativy ProAlt. Proti iniciativám nemám vůbec nic, každý ať

iniciativuje a demonstruje dle libosti, když má pud a potřebu, pokud tím neutlačuje ty, kteří takové hárání nemají. Všechny tyhle aktivity jsou potřebné už jen proto, že ukazují limity, někdy hraniční, naší společnosti. A taky pomáhají ostatním, kteří neumějí „vidět“ svou pozici, aby si mohli „vybrat“ svoje názory jako v obchoďáku. Problém všech těchhle nově levicových proudů je, že nehrají s otevřenými kartami. Před každým konáním by měli uvést, že si uvědomují, že platí Inglehartova teze o „usilování o maximalizaci subjektivního blahobytu“. Všichni se chtějí mít (individuálně) stále stejně dobře jako teď nebo ještě lépe. Všechno mají. Demonstrace z blahobytu jsou nebezpečné, protože nikdo není schopen definovat, co je skutečným cílem „pnutí“, a hrozí zde, že jakýkoliv slušně vybavený demagog může tento dav naformátovat podle svého.

Teď něco z názorů téhle novodobé Jany z Arku: *Někdy si kladu otázku, jestli v tom, že hájím veřejné služby, není vlastně něco individualisticky sobeckého v tom smyslu, že když fungují veřejné služby a sociální stát, vyvazuje mě to jako jednotlivce z morálních dilemat. Jdete po ulici, kde jsou bezdomovci, a vždycky znovu vás to konfrontuje s morální výzvou nechat je přespat u sebe doma. Sociální stát mi dovoluje pěstovat můj pohodlný individualismus. To by byl zase argument pro to, že na určitou interpretaci individualismu by mohla apelovat i levice.*

Svatá prostoto, to jsou objevy.

Ale nejveselejší na tom rozhovoru jsou dvě fotografie T. S., která zde pózuje jako Patti Smith na fotografiích Roberta Mapplethorpa. Úžo!

Tenhle Lebl, znal jsem jeho hořké básnění od Saši Berkové. To hned poznáte, kdo se jen tak občas líně ožene po mouše nebo kdo mlátí kolem lískovým prutem. Moc toho nevydal, to se tak někdy semele, že jste vždycky ve špatný čas na špatném místě.

Kniha *Ticho & spol.* (eponymní báseň a 124 básní Ars protetica; *Ars protetica? Jsou-li protetika náhradními součástmi lidského těla, pak je ars protetica umění žít náhradní život nebo také umění umělého…* – vysvětluje autor v předmluvě) je věnována češtině, ve většině případů je to blábol znásilněný kýčem, v Leblově případě to sedí. S koláženi Miroslava Huptycha.

Kdo si toho ale všimne, že se tady básní? Není čas pozorovat svět, když budujeme nové, další, ještě bohatší krize. Inu, *naše sny se zdají někomu jinému*.

Jakub Šofar

Začtvrté

10)
Ale co Vánoce
ty zvrhlé ježíškárny
– duchovní pyroman si to hasí z Betléma
Andělské zvonění pucuje kliky od zázraků
úředně nejsoucích
ale jinak… prosimvás
To v našich ponožkách maj ilegální dílnu
na antisemitské nosy věší bulíky
a pak že nehoupou valachy dřevěnou inkarnací…

Hvězdičky hopla vyskakují z jablek
naše sny se zdají někomu jinému
prevíti
no to snad né
do krve pejsek se přepočítal v paci
jsme strana žalovaná z nebytí (…)

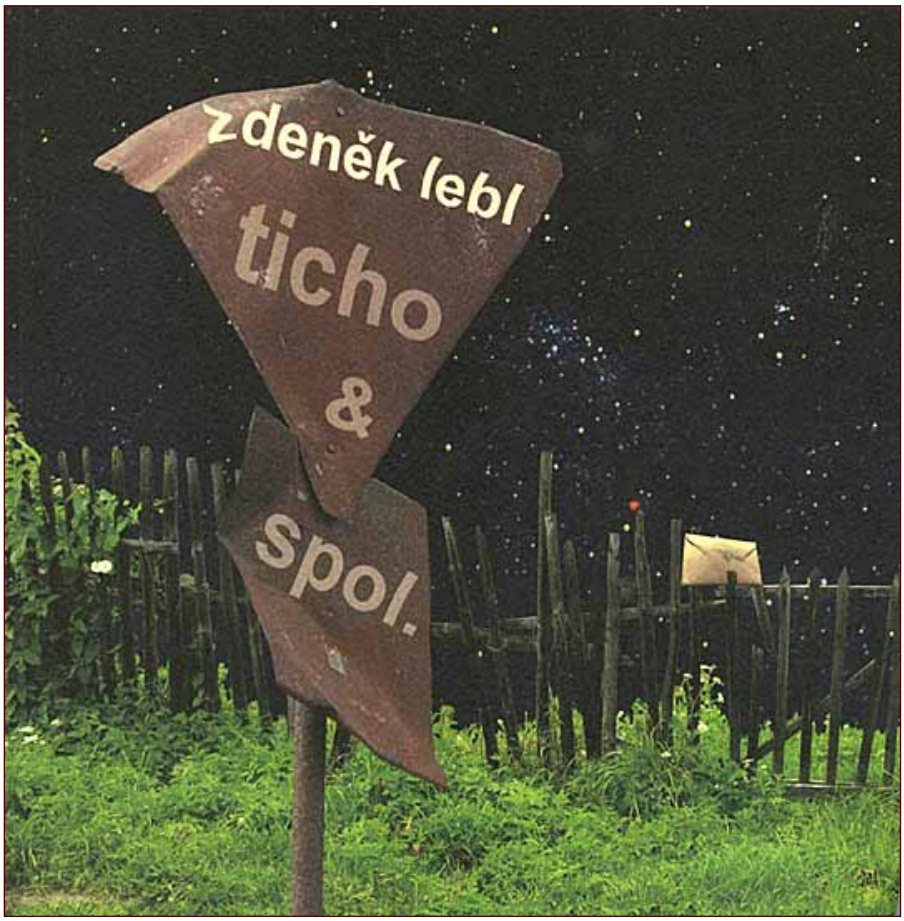

Nesem vám noviny

Marek Sekyra: Úvozy

Marek Sekyra, narozený 1974 v Ústí nad Labem, vystudoval zde pedagogickou fakultu, obor čeština-dějepis. Nyní žije v Liberci, pracuje v Krajské vědecké knihovně. Věnuje se regionální literatuře, pro Světlik píše seriál o starých německých autorech a s pomocí Otokara Simma přebásňuje ukázky jejich tvorby. Vyšla jim antologie libereckých rodáků Ještědské květy (2008). Studii Máchovské mýty a omyly Sekyrovi vydal Kruh autorů Liberecka (KAL) v roce 2010. Literárněhistorické články publikoval v řadě časopisů a sborníků.

První básnickou sbírku Modré hodiny, výběr veršů z let 1998 až 2004, mu vydal KAL v roce 2007.

Stávajícíbásnickou sbírku Úvozy s ilustracemi Štefana Škapíka vydal opět KAL na podzim roku 2011.

Po druhém přečtení Úvozů Marka Sekyry se mi vybavila zasutá věta ze šedesátých let. Byl to tuším Jan Lopatka, kdo napsal, že Richard Weiner je stejně dobrý básník jako Jaroslav Seifert a František Hrubín, ale nikdy nebyl milován, široce uznáván, protože nikdy nic neobásňoval, neopěvoval. Omlouvám se za nepřesnou citaci.

Asi za to mohou prorežimní básníci, kteří si v nedávné minulosti k opěvování naší přírody a k radostnému přitakání životu přilepili víru v socialismus, a tak si zajišťovali máslo na chleba, ale kvůli tomu se jakékoli opěvování i hledání něčeho pozitivního z poezie posledních dvaceti let vytratilo.

Marek Sekyra v básni Poslepu vidím (České středohoří) píše: „S řekou odtéká za obzor – veškerý smutek, cítím ten proud – a nemohu se nadechnout, – umačkán samou láskou kopci, – a přeci šťastný, věčné dítě – poslepu tím krajem provodím tě.“ V básni Na cestě z Tisé na Sněžník zase píše :„Listy jak lodě zamrzlé v ledu – žebra trupu již prosvítají a mně svítá, je přimrzlé vše – i moje srdce k tomu kraji.“ V básni Jizerské hory říká: „Močály tiché jako stíny – a víla řeky, ta dcera hor – do ostřic sype iseriny – a láká hledače za obzor.“

Sekyra má, jaksi nemoderně, krajinu dětství i krajinu, kterou objevuje na svých toulkách, rád a nestydí se za to. V Zasutých vzpomínkách z půdy dokonce píše: „Pro vostrou vodu jedu k Třtici – kde pramen tryská – ze dna vzedmut, hned zas nící – do svých nádob nabírá ji – se mnou javor, dub a líska. – Zde spíš než jinde jsem jak v ráji.“ A v básni Český ráj je: „I dívky nejlíp pískem voní – když kůži dřou si při lezení.“

Dnes poezii čtou hlavně ti, co ji sami veršují, jen oni dokážou vychutnat její finesy a kouzla, ale Sekyrovy verše jako by se díky své relativní srozumitelnosti vracely do časů, kdy poezie hlásala národní program a oslovovala široké posluchačstvo. Žijeme v informační éře, díky internetu můžeme vidět celý svět, ale jen na obrazovce. Ve sbírce Úvozy jsou popisována i místa, kde jsem někdy byl, při četbě mě napadalo, kam všude bych se měl vrátit. Nejdřív ale musím vypnout počítač. Sekyra asi po cestě kolem Labe v Krkonoších, kde ho pocákala vodní tříšť, píše: „Pak budeš čistý jako pramen – co stéká jak pot obru z ramen – jenž zkameněl tu výškou zmámen.“

Otto Hejnic

Nesem vám noviny

Vánoční kapr

Jak na to

Kapra zabijeme tak, že jej omráčíme úderem do hlavy a poté přerušíme žaberní oblouky. Nadzvedneme skřele a přeřízneme je nožem, aby kapr vykrvácel.

Kuchat začneme u řitního otvoru a vedeme mělký řez směrem k hlavě. Rozříznutou břišní dutinu rozevřeme a rukou uvolníme blány držící vnitřnosti pohromadě. U hlavy je uštípneme nehtem a vyjmeme. Odstraníme vzduchové vaky a tmavě modrý váček se žlučí. Následně oddělíme jikry, u kapřího samce mlíčí. Ze smotku střev vyprostíme játra. Porcování: za skřelemi oddělíme hlavu. Hřbetní ploutev obřízneme z obou stran a vytrhneme. Maso nařežeme na podkovy. U ocasu seřízneme masité části a ocas použijeme do polévky spolu s hlavou, ploutvemi, játry a jikrami nebo mlíčím.

Smažený kapr v trojobalu

Suroviny:

4 porce kapra
2 vejce
hladká mouka a strouhanka na obalení
sůl a pepř
tuk na smažení

Postup přípravy:

Očištěného a vykuchaného kapra naporcujeme, případně opatrně vykostíme, a aby získal jemnější chuť, zakápneme jej lehce citronem a necháme přes noc naloženého v mléce.

Porce ryby osušíme, osolíme, lehce okmínujeme nebo opepříme, obalíme nejdříve v proseté mouce, vejci rozšlehaným s mlékem a nakonec v jemné strouhance.

První dvě fáze obalování můžeme zopakovat, obal bude hutnější a vydrží delší dobu křupavý.

Smažíme v horkém oleji pozvolna a nakonec přidáme pro chuť trochu másla.

Z antikvariátních banánovek

A
ndě
pasty
řům
zvěstoval

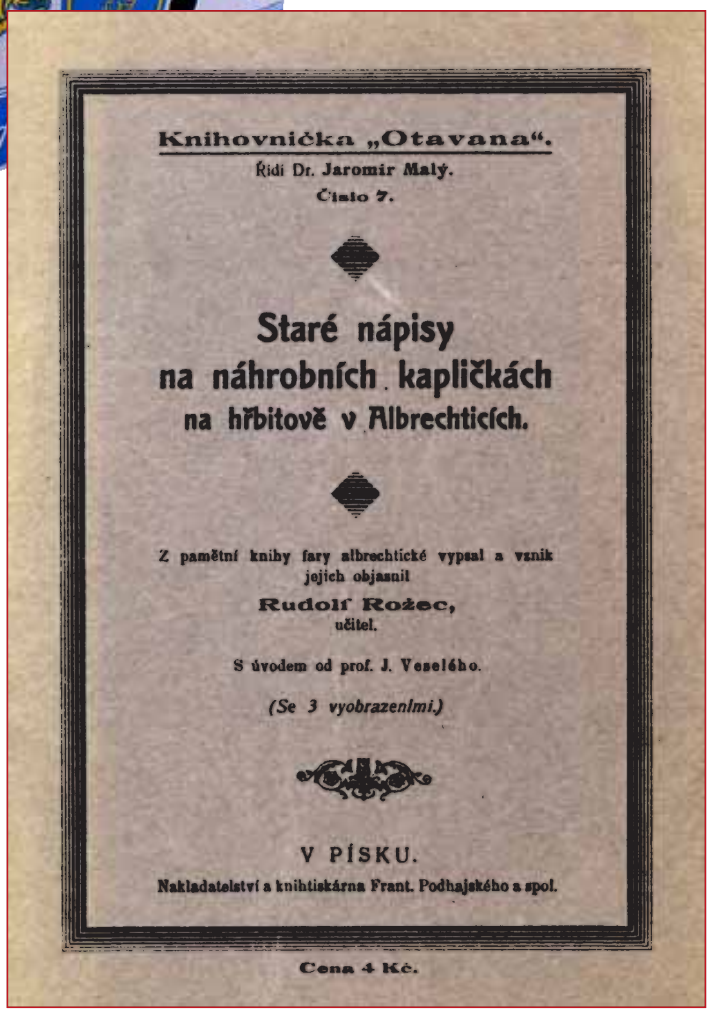

Knihovnička „Otavana“.
Řídí Dr. Jaromír Malý.
Číslo 7.

Staré nápisy
na náhrobních kapličkách
na hřbitově v Albrechticích.

Z pamětní knihy fary albrechtické vypsal a vznik jejich objasnil
Rudolf Rožec,
učitel.

S úvodem od prof. J. Veselého.

(Se 3 vyobrazeními.)

V PÍSKU.
Nakladatelství a knihtiskárna Frant. Podhajského a spol.

Cena 4 Kč.

O autorovi brožurky Staré nápisy na náhrobních kapličkách na hřbitově v Albrechticích víme pouze to, co je uvedeno na obálce, a sice že se jmenoval Rudolf Rožec a byl učitelem. Víc se vypátrat nepodařilo. Tvůrce nápisů, Vít Cíza, se narodil 21. 5. 1791 v Třešovicích u Strakonic. Vysvěcen na kněze byl roku 1815. Zemřel 31. 12. 1864 v Albrechticích.

Staré nápisy na náhrobních kapličkách na hřbitově v Albrechticích

Osadě Albrechticím, položené tři hodiny cesty na jihovýchod od Písku, vévodí starobylý kostel sv. apoštolů Petra a Pavla. Kolem kostela rozprostírá se hřbitov. Vesnický tento hřbitůvek stal se od polovice minulého století zajímavostí a to veršovanými náhrobními nápisy, jež složil farář Vít Cíza a jež vepsal s ozdobami v jakési kapličky, k cíli tomu podél hřbitovní zdi i podél kostela postavené, venkovský malíř Frt. Mikule z Jinína. Farář Cíza působil na zdejší osadě od r. 1819–1854. Za něho postaveny téměř všechny kapličky, pouze kaplička, na které je nápis zaznamenaný ve farní pamětní knize pod č. 106, jest z dob, kdy byl zde farářem Fr. Toušek, který dotyčný nápis složil a zapsal (1882–1913), dále kapličky, na nichž nápisy zaznamenány jsou pod č. 107 a č. 108, pocházejí z dob nástupce jeho Dr. Jos. Záruby (1913–1921).

Byv Vít Cíza ustanoven albrechtickým farářem, vzal k sobě svou stařičkou matku. Otce tehdy již neměl. Zároveň přibral si k sobě svoji sestru, která zastávala úkol hospodyně. Však r. 1838 zemřela a r. 1840 též matka se odebrala na věčnost. V osamocení svém farář Cíza přemýšlel, jak by se aspoň částečně odměnil za veškerou starost a péči, kterou mu věnovaly. Jelikož jedna osamocená kaplička by se špatně vyjímala, pomýšlel na to, aby aspoň 3 takové kapličky mohly býti postaveny. Pohnul k společné práci mlynáře, kterémuž před nedávnem zemřela manželka, zanechavší 5 nezaopatřených dítek, pak představeného obce, jemuž před pěti lety zemřela jediná čtrnáctiletá dcera. A tak z jara 1841 počalo se stavbou první skupiny kapliček. Když byly postaveny, nebyly však ještě omalovány, a nahoře nebyl ještě křížek, přihlásil se zdejší učitel Matěj Kubíček a ještě jeden chalupník, kteří chtěli též podobné pomníky svým drahým postaviti. Jelikož do trojice žádný se nepřihlásil, postavil farář Cíza na svůj náklad pomník pro jednoho lazara, kterého obec „na okolek“ živila, aby, jak sám farář praví, mezi bohatými i také chudí byli.

Postavené, dohotovené pomníky líbily se všem osadníkům, a tak vznikla myšlenka postaviti podobné pomníky kol celého hřbitova. Aby každý mohl svým přátelům takovou kapličku postaviti, uvolil se farář Cíza i k tomu, že bude sám práci přihlížeti a že malíře zdarma bytem, stravou a ostatními potřebami opatří. Osadníci si cihel navezli, nádeníka a zedníka dali. Postavení menší kapličky stálo celkem 7 zl. stř., větší pak 10 zl. stř. Pátým rokem celý hřbitov kapličkami byl obehnán. Poté počaly se kapličky stavěti přímo na zdi kostela.

7. Na hrobaře.

Kdo jinému jámu kopá, sám tu do ní padává,
Zkušenost nám to za pravdu podává.
V jámu upad tu smrtelník, jenž mnoho jam vykopal,
Lidi do nich sám strkaje, zem házeje zašlapal.
A přece ho tam za ten čin neodsoudil Hospodin!
Jaký as to musel býti tento člověk podivín?
Lid mu za to nezlořečil, ještě volně platíval,
A on zlatky přijímaje, radostně se usmíval.
Za to všecko ještě se mu tu postavil ten pomník.
Co to bylo za člověka, on to býval náš hrobník.

9. Na mlynáře.

Kdo s čím často zacházívá, zas s tím jenom tu schází,
Zkušenost nám to stvrzuje, v pravdě se to nachází.
Otce mého živel býval, jakž mlynáře jen voda,
Nepoměl on, že jej potká smrtonosná nehoda.
V noci blesky se křižují, příval strašný se hrne,
Otec chvátá, vida napřed, že zkáza jej nemine.
Dělal v plazu nutný průchod, by zachoval mlejnici,
Sklouznuv padl do přívalu, proud ho polkl smrtící.
Druhý den byl nalezený, založen byl za vrbou,
Jaký nářek potkal dítky a též máteř ubohou.
Protož bděme neustále, nevíme dne hodiny,
Kdy nás k sobě do nadhvězdné povolá Bůh dědiny.

10. Hrob = škola.

Tři umrlčí hlavy jsou zde, která jak as čí koho?
Zdali pána neb sedláka neb jakého chudého?
Všecky tři jsou umouněné, holé, vyschlé, vyzáblé,
Představují jen kus hmoty k tomu barvy vybledlé.
O vy hlavy! vy jste škola pro nás velmi veliká,
Kdo tam do ni často chodí, spásná tam proň nauka.
On se tam v ní učí světa toho poznat marnosti,
Že svět není nasytiti v stavu naše žádosti.
Že kdo jen tu Bohu slouží, nalézá zde pokoje,
Svět ať se proň stéká, bouří, on však je zde bez boje.
Choďme často do té školy, učme se tam moudrosti,
Ty tři hlavy nás zbavějí zde všeliké hlouposti.

16. Na hrnčíře.

Hrnčíř dělá z hlíny hrnce, z hlíny povstal též člověk,
Hrnčíř libě zde spočívá, dokončil svůj on též věk.
Jako hrnec jsme my křehcí, ctnosť naše se roztlouká,
Všelikými nepravostmi, třepin tu z ní vykouká.
Panic, panna roztlouká zde svou nevinnost mrzkostí,
Pijan, hýřil, břichopásek, svou střídmost zas marností,
Lakomec a lichvář zkrblý, svou štědrotu, mamonou,
zhovadilý cizoložník, věrnost křivou přísahou,
Zlodějové, přijímači, lásku k bližním nářekem,
Za který jich mučit bude, pekelný das svým vztekem,
Páni zlí a představení, vážnost svou zlým příkladem,
Běda všem zlým na věčnosti, až souzeni tam budem!
Snažme se tu ty třepiny ctností naší sbírati,
Nebo ony jen pokáním mohou se zas sceliti.

25. Na slouhu obecního.

Ty jsi slouha, říkává se, když chceš přezdít někomu,
Ty jsi sprosťák, ty nic nevíš, nerozumíš ničemu.
Sprostý slouha tuto leží, sprostý v skutku v podobě,
Srdce dobré stále tlouklo v jeho zbožné útrobě.
Sprostná byla mluva jeho, sprostné jeho jednání,
Sprostná byla duše jeho v díku Bohu vzdávání.
Odstup od nás hrdost, pýcha, buďmež ducha sprostého,
Neboť jen tak lze nám vejít do života věčného.

34. Smrt.

Smrti, smrti! Tys hladová, kdy se jednou nasytíš!
Jsi přec vyschlá, ač obětí mnoho denně pohltíš!
Člověk se tě časem zhrozí, časem na tě sám volává,
Jaký osud jej v životě zlý neb dobrý potkává.
Všem dobrým jsi vždy vítaná, končíš jejich zde strasti,
Bezbožným jsi hrůzoplná, neb je metáš v propasti.

39. Na myslivce.

Myslivec zde věrný sluha své vrchnosti spočívá,
Bylť bedlivý pěstoun lesů, dobrý střelec zvěřiva.
Poddaným což neškodilo, obživ právál ochotně,
Zloděje, však škůdce lesní pokutoval udatně.
Úkol svého povolání svědomitě plníval,
Pokynutí pána svého hbitě povždy konával.
Protož mezi sluhy věrné jistě tam je přičtený,
A korunou slávy věčné, též od Boha poctěný.

45. Na žebráka.

V počestnosti sestaralý odpočívá zde žebráček,
Z jmění svojím pozůstalým nezanechal za máček.
Hořce plakal, když ponejprv vyšel sobě na žebr,
Měl jest oči zčervenalé jako barva cinobr.
Těžký bol mám, že já musím lidské práhy vytloukat,
Štěkot psů a odbývání zatvrzelých poslouchat.
Že jsi na mě, milý Bože! zde žebrati dopustil,
Prosím Tebe poníženě, bys mě tam neopustil

53. Na školáčka.

Školáček zde v pánu spinká, rád do školy chodíval,
V umění jak náboženském, tak literním prospíval.
Dítky školní! i vy v outlém věku zemřít můžete,
Příklad téhož na žáčkovi zde pohřbeném vidíte.
Jako vy, on býval čerstvý, zdravý, a též veselý,
Poskakoval jak jehňátko, za týden byl umrlý.
Buďtež mravný, milé dítky! i vás smrt zde nešetří,
By umřouce duch váš letěl tam do nebe v povětří.

66. Na starého panice.

Málo paniců je nyní, by v panictví zšedili,
By mladosti se chlípností často neposkvrnili.
Vy zženštilí holobrádci, vy chlípníci, chlípnice!
Učte sebe přemáhati od šedého panice.
Bylť jest z masa, krve, kostí, jak z vás mnohý třeštěnec,
Vilnost neskvrnila nikdy jeho panický věnec.
Když on mohl, proč pak vy se nepočestně chováte?
Sebe, jiných nešťastnými na celý věk děláte?
Bůh vás již tu pomstí, běda! v hříchu tom zemřete,
Bez pokání, věřte, i tam na věky zahynete.

Kostel a hřbitov v Albrechticích.
Fotogr. J. Veselý ml.

72. Na vysloužilého kanonýra.

Zde spočívá vysloužilý invalida kanonýr,
Proti Bonapartu válčil, by vydobyl světa mír.
Z bucharonů strašně houkal na svého nepřítele,
Udatně si počínaje, dostal plešve na těle.
My jsme všickní bojovníci, nepřítel náš mocný dost,
Kdož ho nezná, že jest to svět, satanáš a zlá žádost?
Proti těmto nepřátelům nespomahá střelivo,
Žádná koule, žádná dýka, ani vážné olovo.
Často jsem já v strašné bitvě, své odpůrce přemohl,
V půtce s těmi nepřáteli zde na světě podlehl.
Nejlepší jest, věřte, jen zbraň, na ně toto brnění:
Půst, modlitba a almužna, k tomu pravé pokání,
Až uchopiv se té zbraně, já ubohý kanonýr,
Teprv pocítil jsem v srdci s tebou, s Bohem pravý mír.

85. Na kováře.

Perlík, rašple, kovadlina, rohatina a výheň,
Kleště, uhlí, měch, kladivo, čerstvá voda a oheň,
Bývaliť jsou nástrojové, nimiž chleba dobýval,
Práchnoucí zde pilný kovář svou rodinu živíval.
My jsme všichni kovářové, každý má zde co kovat,
Buď na sobě, nebo jiných, což drsného rašplovat.
Chybuje-li dítě, otče! Kovej, rašpluj bedlivě,
Slovy, metlou chyby jeho, sic poroste k záhubě.
Představený jakýkoli strč zlosyna do ohně,
Nevytahuj až tam změkne, co železo vem z výhně.
Pak ho polož na kovadlo, perlíkem bij, hřmotně tluč,
Až zlé trusky odpadají, vyčistí se kalná žluč.
My kovejme sami sebe, spolu sebe rašplujme,
Okováni jsouce cnostmi, Bůh do nebe nás pojme.

91. Na babicí bábu.

Babicí tu práchní bába, ráda ženám sloužila,
Ctností, obratností, důvěru si získala. –
Když cholera v obci naší hrůzoplně zuřila,
neštítila se nemocných, ochotně jim sloužila.
Zahřívala, oudy třela, jen co mohla činiti,
Nepomněla, že se stane téhož moru obětí.
Snad ji Bůh vzal, aby rychle službu její odměnil,
Tuto trapné žití zdejší v život lepší proměnil.

92. Na truhláře.

Truhlář tuto odpočívá, dělal truhly umrlčí,
Sprosté, pěkné, jak kdo velel, jaký plat byl, koho, čí?
Kéž by každý při spatření té umrlčí truhlice,
Pomněl, že jest ona jeho ta poslední ložnice.
Že tam spráchní ona i s ním, červů bude pochoutka,
Jistě že by mnohý zpupník ztratil hrdá peroutka.
Tuť by poznal, že nic plátno, by celý svět vyzískal,
Když by škodu duše trpěl, nebe sobě provýskal.
Tak by každý pohřeb na něj dobrý dojem učinil,
On by se kál, život hříšný, v život mravný proměnil.

93. Na plavce.

Člověk míní, Pán Bůh mění, tak se často stává.
Že míníme to neb ono, vůli naši měnívá.
Nebožtík ten ještě ten den chtěl do Prahy vyplouti,
Z pramene si zašel somů, potravu si nabrati.
Již na cestě cítil těžkost, přijda domů upadnul,
Průjem horem, dolem dosta, křečem hrozným podlehnul.
Než lékařská pomoc přišla, již byl celý zmodralý,
Zaopatřen byv svátostmi, byl zničen od cholery.
Místo prahy musel plouti do oborů věčnosti,
Bože! přijmiž ho na milost, uděl věčné radosti.
Protož bděme ve dne v noci, nevíme dne hodiny,
Kdy si na nás smrt zakývá, pojme v věčné dědiny.

101. Na starou komediantku.

Milé dítky! vnoučata mé! vy se v světě touláte,
Své matičky a babičky již zde více nemáte.
Zanechala jsem Vám tuto následovně dědictví:
Byste ctnostný, zbožný byly, prázdny všeho sobectví.
Komedianti jsou nyní vůbec ve zlé pověsti,
Že prý kradou, podvádějí, chtí vše lidem odnésti.
Milé dítky! vnoučata mé! mějte Boha v paměti,
Nečiňte vy jako činí jiní komedianti.
Všecko marnost na tom světě, jenom dobrá vědomost,
že člověk zde živ byl právě, přinese mu blaženost!

Připravil
Michal Šanda

Albrechtice 2011

Anděl pastýřům zvěstoval

Farář Cíza staral se i o to, jak by památníky tyto pro budoucí časy uchoval. Předvídalť, že bude je třeba dáti jednou opraviti. Učinil tak způsobem originelním, snad jedinečným. Vysázel totiž na hřbitově řadu stromků (47) 2 sáhy od pomníků vzdálených tak, že mezi dvěma stromky vždy 3 kapličky byly. Z výtěžku, který poskytoval prodej ovoce, chtěl pomníky opravovati. Do farní kroniky pak poznamenal:

Památník jsem zde postavil spolubratřím duchovním práchnoucím tu i budoucím a já práchnit zde míním.

Vystavěl jsem na hřbitově vám tak poučnou zahradu, do ní kvítků vonných vsadil z srdce svého pokladu.

RODINA
SLEPIČKOVA

A
nd
pas
řů
zvěst

A
ndělé
pasty
řům

zvěstoval

A
ndělí
pasty
řům
zvěstoval

Rybí polévka

Suroviny:

hlava, ocas, ploutve a vnitřnosti
7 kuliček pepře
3 kuličky nového koření
3–4 stroužky česneku
1 cibule
200 g kořenové zeleniny – mrkev, celer, petržel
50 g másla
40 g hladké mouky
sůl
muškátový oříšek
petrželka
opečený rohlík jako vložka do polévky

Postup přípravy:

Důkladně očistíme hlavu, musí se odstranit žábry a oči. Všechny části ryby dobře omyjeme a spolu s vnitřnostmi dáme do hrnce. Přidáme koření, sůl, cibuli a česnek. Dolijeme vodu a dáme vařit. Až je ryba téměř měkká, vyjmeme ji a polévku přecedíme. Do hrnce dáme na hrubém struhadle nastrouhanou kořenovou zeleninu a máslo. Nastrouháme muškátový oříšek a mícháme, dokud zelenina nepustí šťávu, potom přidáme mouku a usmažíme jíšku. Zalijeme polévkou a krátce povaříme. Vnitřnosti a maso obrané z kostí vložíme do každé porce polévky, nakonec vložíme opečený rohlík a podáváme.

Liszt a Wagner...

Tichá noc, svatá noc

v Piešťanech

2.

3.

Pojďme bratři do Betléma

Extase československého filmu

13. revír (1946)

Jediný československý snímek 30. a 40. let začíná číslovkou. Na začátku filmu se v kanceláři inspektora Čadka rozbliká třináctka označující revír, který má postava v podání Jaroslava Marvana na starost. Neblahá třináctka v tomto případě znamená několikanásobnou smrt.

O filmu 13. revír jsem psal už v detektivní Extasi v červnu 2009. Tehdy jsem se ale zaobíral obecně detektivkami natočenými během 40. let a samotnému filmu jsem věnoval jen okrajově. Tento poválečný snímek ale stojí za připomenutí, a proto se k němu ještě jednou vracím.

Hlavní postavu detektiva v něm ztvárnil Jaroslav Marvan, který byl snad nejčastěji obsazovaným hercem do rolí vyšetřovatelů v historii našeho filmu. Připomeňme jeho radu Vacátka coby nejznámější roli, ale můžeme zmínit i další tituly, ve kterých stál na straně zákona – třeba Záhada modrého pokoje (1933), Pelikán má alibi (1940), Lavina (1946) nebo Čapkovy povídky (1947). Jaroslav Marvan byl zkrátka prototypem dobráckého detektiva, kterého ztělesňuje i ve snímku 13. revír.

Inspektor Čadek (Jaroslav Marvan) otcovsky domlouvá staré známé Fróny (Dana Medřická).

Předlohou filmu byl román Eduarda Fikera Zinková cesta z roku 1942. Po Kroku do tmy (1938) a Paklíči (1944) se jednalo už o třetí adaptaci díla klasika české detektivky. Cestou z knihy do filmu však prošel jeho příběh mnohými změnami.

Jednou z nich byla i hlavní postava. Eduard Fiker popisoval inspektora Svatopluka Čadka takto: „Revírní Čadek měřil skoro dva metry a také jinak byl pěkný hraná.“ Před očima vám asi vyvstane spíše Jindřich Plachta než Jaroslav Marvan. Inu, nebylo by to nemožné, představit si tohoto komika jako strážce zákona – Plachta si zahrál třeba inspektora Klubíčka v detektivce Vražda v Ostrovní ulici (1933) a nevedl si špatně. Marvan ale spíš vystihoval psychologickou podstatu postavy. Vraťme slovo Eduardu Fikerovi: „Nejhorší byl na Čadkovi jeho dobromyslný zjev. Zdálo se, že Čadek

Ve 13. revíru se stále něco děje.

to myslí s každým dobře, i když bylo jeho snahou dovést delikventa pod šibenici.“ Marvan měl zkrátka ztělesnit inspektorského tatíka, zvídavého a chytrého starého mládence, který se vyzná v tlačenici. Většina filmových detektivů z 30. a 40. let byla vystavěna v tomto duchu.

Románová předloha prodělala i další změny. Čadek se stal inspektorem třináctého revíru až ve filmové podobě, která navíc tuto lokaci vsadila i do svého názvu. Cílem bylo zřejmě podtrhnout osudovost celé látky – v knize přijdou o život čtyři postavy, ve filmu rovněž. Na poměry tehdejší kinematografie (pomineme-li snímky s válečnou tematikou) to byla docela slušná jatka.

Zajímavé je porovnat osudy jednotlivých postav. V knize totiž zemře rozdílná čtveřice než ve filmu. Po vzoru jiného serveru předesílám, že ve zbylé části článku prozradím určité pointy tohoto zašmodrchaného příběhu. Pokud o ně nechcete přijít, doporučuji vám, abyste si film nejprve pustili.

První obětí je mysteriózní postava kasaře Kočky. V románové předloze se čerstvě propuštěný trestanec toužící po pomstě jmenuje Boček. Tvůrci jeho jméno změnili příhodně. Kočka má totiž pověst hbitého a mrštného zločince, který navíc všude hází svůj podpis – kočku namalovanou jedním tahem. Kočkovu tvář ve filmu ani jednou nespatříme, celý děj se však točí kolem něj. To on se chce odvděčit zlodějíčkovi Kartovi za to, že ho svým udáním poslal do vězení, a on je nepřímo odpovědný za další mrtvoly.

Karta má starého, na smrt nemocného tátu, který má v ději také důležité místo. Oba dva se hrou osudu připletou do cesty smrti, každý však v jiném díle. Zatímco v románu skončí starý Karta spolu s Kočkou v zinkové rakvi a jeho uzdraveného syna si nakonec odvede policie, ve filmu starý Karta podá rozhodující svědectví, zatímco jeho syn zemře poté, co je postřelen Čadkem.

Třetí mrtvolou je čínský obchodní Wang Li. Ten si jako každý Číňan žijící mimo svou zemi celý život spoří na zinkovou rakev, v níž má být po smrti odeslán zpátky do své rodné země (odtud onen název knihy, zinková rekvizita je v ději veledůležitá). Shodou

Pojďme do bratrského Betléma

A pak je tu hlavní ženská postava Frómy, někdejší Kočkova milenka a padlá hříšnice snažící se polepšit. V knize je Frómy líčena jako bývalá prostitutka, pro filmové účely se z ní stala barová tanečnice. Také venerické choroby, které si zpočátku léčí v nemocnici, se před kamerou změnily na obyčejný zápal plic. Není se co divit, že i způsob její smrti je v obou dílech odlišný.

okolností se ale Wang Li nakonec musí spokojit s českou půdou, kam je navíc pohřben bez rakve. Fiker ponechává až do konce příběhu otevřenou možnost, že i Číňan zhynul smrtí nepřirozenou, nakonec však odhalí, že zemřel na srdeční mrtvici.

A pak je tu hlavní ženská postava Frómy, někdejší Kočkova milenka a padlá hříšnice snažící se polepšit. V knize je Frómy líčena jako bývalá prostitutka, pro filmové účely se z ní stala barová tanečnice. Také venerické choroby, které si zpočátku léčí v nemocnici, se před kamerou změnily na obyčejný zápal plic. Není se co divit, že i způsob její smrti je v obou dílech odlišný. Zatímco v knize se Frómy sama z nešťastné lásky otráví, ve filmu zahyne rukou vražedkyně, jejíž úkryt prozradila policii.

Nabízí se nám tak panoptikum postaviček, které skonaly různým způsobem. Od

Kasař Kočka poslal inspektoru Čadkovi výsměšnou pohlednici, k níž připojil i svůj ikonický podpis.

Snímek je plný temných záběrů odkazujících k dobové poetice amerických filmů noir.

chladnokrevné vraždy přes zásah policisty, sebevraždu až po přirozenou smrt. Málokdy se nám všechny tyto odstíny smrti vystřídají v jediném detektivním příběhu.

Kniha i film se liší ještě v dalších drobnostech. Snímek nerozvíjí příběh matky Klouzandy a číšníka v její krčmě – podle knihy měl tento věkově nevyrovnaný pár (starší žena + mladší muž) spolu poměr. Film naopak obohacuje děj o další drobné postavičky pražského podsvětí (prostitutky, malíř) i policejního aparátu (balistický expert, patolog).

Srovnání obou pak ukazuje, jak s literárními předlohami scenáristé často zacházeli. A to i tehdy, pokud se na adaptaci podílel autor předlohy, jako tomu bylo v tomto případě. Filmové zásahy podle mě tentokrát nebyly ku škodě, ale vedly k větší realističnosti příběhu z pražské periferie.

Vánoční Extase

Jako malý vánoční dárek přidávám i výčet starých českých filmů, které si můžete pustit k vyladění sváteční atmosféry. Tyto snímky jsou cenné především v tom, že ukazují, jak se u nás Vánoce slavily kdysi. Zajímavé je, že přítomnost scén odehrávajících se o Štědrém večeru se datuje převážně do filmů z 30. let. Vánoce jako téma se totiž využívaly hlavně v žánru melodramatu, který byl po roce 1941 v naší kinematografii okrajový.

Poctivé chudé prvorepublikové Vánoce tak můžete vidět třeba ve filmu Ulička v ráji (1936), jakési české verzi Chaplinova Kida. Jak slavili svátky klidu a míru vojáci, ukazuje snímek Neporažená obrana (1938), který měl mobilizovat republiku v době hitlerovského ohrožení. Ve filmu V pokušení (1939) zaznívají tradiční české koledy a Děti veliké lásky (1936) zobrazují Vánoce na venkově.

Film Kariéra Pavla Čamrdy (1931) podle románu Ignáta Herrmanna se zase vrací k vánočním tradicím v době Rakouska-Uherska a poodkrývá i tehdejší silvestrovské veselí. Poslední den roku se tematicky vyskytuje i ve snímcích Jedenácté přikázání (1935), Srdce na kolejích (1937) a To byl český muzikant (1940). A pokud máte rádi animované filmy, pak nemohu nezmínit Vánoční sen (1945) Hermíny Týrlové, Karla Zemana a Bořivoje Zemana nebo Trnkův Špalíček (1947), kde dojde také na betlém. Přeji příjemné svátky, nejlépe ve společnosti starých českých filmů.

Michal Kliment

Pojďme bratři do Betléma

Kterak se Almodóvar chtěl nechat přeoperovat na ženu a co z toho vzešlo

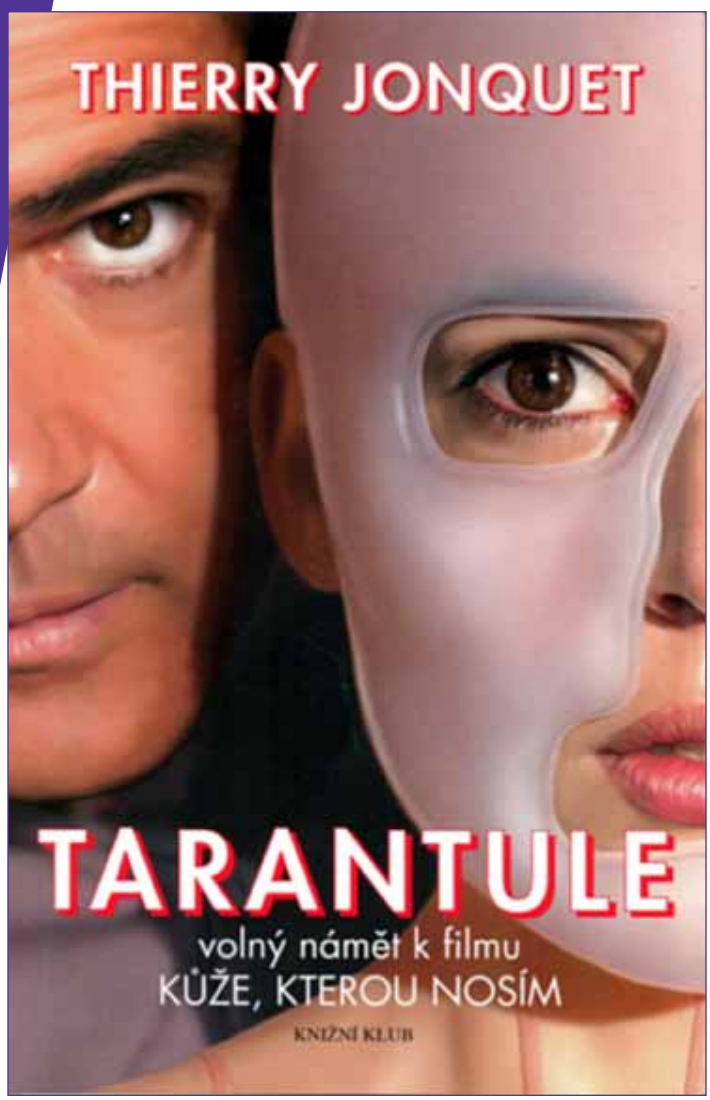

Představte si vysokoškolského učitele, který se přes noc zbláznil a dává studentům nesmyslné otázky. Ti ale nejsou schopni poznat, že jejich pedagog je cvok, a tak nad jeho podivnými výroky vážně diskutují. Asi takový pocit můžete mít z recenzí, které hodnotí nejnesmyslnější film této sezony: Almodóvaru Kůži, kterou nosím.

U východů z kina, kde dávali Kůži, kterou nosím, můžete vidět stále stejný obrázek. Přemoudřelí intelektuálové vycházejí ven a jeden druhému sděluje: „To byla síla, ten film je vážně propracovaný a komplikovaný. Já myslím, že...“ A vedle nich jde zaražená a zmatená většina – rozum těmto divákům říká, že právě zhlédli největší blbinu posledních měsíců, ale nadšení intelektuálů a filmových recenzentů je tak bezmezné, že začnou hledat chybu na své straně.

Chyba je přitom ve skutečnosti úplně jinde. Almodóvar se totiž pomátl a natočil slátaninu hodnou nejhoršího režiséra všech dob Eda Woodse. Na rozdíl od něj samozřejmě nedělá strašlivé řemeslné chyby, ba právě naopak, Kůže, kterou nosím je oprav-

du vycizelovaná do detailů, to však nic nemění na tom, že bychom se při projekci měli především zhluboka smát nesmyslům, které před sebou na plátně vidíme.

Stačí si napsat na papír, o čem vlastně film je: Plastický chirurg vytváří dokonalou ženu a pokrývá ji umělou kůží, která je odolná vůči ohni (a zřejmě i atomovému výbuchu). Žena je krásná, jen trochu depresivní, tak se snaží sama sebe sprovodit ze světa, ale chirurg jí to nedovolí. Pak se do domu dostane grázlík v masce tygra, který ženu znásilní, a chirurg jej zabije. Z tygříka se vyklube chirurgův nevlastní bratr, který mu kdysi svedl ženu a pak ji nechal téměř uhořet v autě (asi proto ta maska tygra, byl to prostě nelida). Chirurgova žena sice přežije, ale je ohněm strašlivě zohavena, a když se uvidí v zrcadle, vyskočí z okna a dopadne přímo pod nohy své a chirurgovy malé dcery, které z toho tak trochu hrábne.

O pár let později – už dospělou – dceru vyvede chirurg do společnosti, kde se dá dohromady s jedním mladíkem. Když se s ní však pokouší v zahradě milovat, dostane dívka hysterický záchvat a nešťastnou náhodou upadne do bezvědomí. Chirurg ji najde, ona si nic nepamatuje a myslí si, že ji otec znenužil, a nakonec – hádejte co – no ano, vyskočí z okna. Chirurg se chce pomstít, najde mladíka, o kterém si mylně myslí, že jeho dceru znásilnil, uvězní ho a pak ho začne pomalu předělávat. A jsme na začátku: ona dokonalá žena (do detailů podobná chirurgově mrtvé ženě) je onen mladík. Chirurg se mu pomstil, ale zároveň se pomstil i tak trochu sobě: do svého výtvoru se totiž zamiloval. (Jen je to vlastně trochu nepochopitelné – když kvůli mladíkovi ztratil dceru, neměl ji spíše předělat do její podoby? To by se ovšem nenaplnil režisérův záměr nechat obě hlavní postavy zasouložit si).

Almodóvar hledá odpovědi na zatím nezodpovězené otázky, mohli jsme se dočíst v recenzích. O psychice transsexuálů, kteří se nechávají předělávat na druhé pohlaví, už leccos víme, ale co se stane, když je někdo předělaný proti své vůli – nad tím se prý režisér bravurně zamýšlí. Jistě, chceme-li brilantní odpověď na dementní otázku, pak je Kůže, kterou nosím možné brát vážně. Ovšem pokud se v souladu se zdravým rozumem domníváte, že ani po přeoperování na ženu se chlapovi cizí pinďoury líbit nezačnou, tak se budete na sedačce v kině dost ošívat.

Almodóvarův film je dokonale natočený. Až na trochu podivně natočené rádobyakční scény mu vlastně nelze nic vytknout. Herecké výkony vás neurážejí (Banderas je v roli chirurga jako vždy charismatický), všechno je logické, žádná scéna vlastně není navíc. Jenže z něj máte stejný pocit, jako by se vám krejčí snažil prodat nádherný oblek se šesti rukávy a neshledával by na tom pranic podivného. Kůže, kterou nosím je navíc velmi studený snímek – točil jej spíše šachista než vášnivý filmař. Nakonec jsou nám všechny postavy nejen směšné, ale i lhostejné. Kdyby Almodóvar nechal chirurga sežrat krokodýlem, nepřišlo by vám to nejen divné, ale dokonce by vám to bylo úplně jedno.

Jeden vtípek z filmu je zapamatováníhodný. Když mladíkožena zabije z pomsty chirurga, vrací se domů k matce. V jejím obchodě pracuje mladíkova dávná femme fatale, která je ovšem lesbické orientace. Jejich štěstí už nic nebrání, mladíkův trest byl vlastně i jeho odměna. Taková zápletka by byla pěkným studentským cvičením na dvacet minut. Hloupý a vykonstruovaný film však neospravedlní.

Jaromír Trpký

Ve zkráceném znění vyšlo v ČiliChili.

Almodóvar hledá odpovědi na zatím nezodpovězené otázky, mohli jsme se dočíst v recenzích. O psychice transsexuálů, kteří se nechávají předělávat na druhé pohlaví, už leccos víme, ale co se stane, když je někdo předělaný proti své vůli – nad tím se prý režisér bravurně zamýšlí. Jistě, chceme-li brilantní odpověď na dementní otázku, pak je Kůže, kterou nosím možné brát vážně. Ovšem pokud se v souladu se zdravým rozumem domníváte, že ani po přeoperování na ženu se chlapovi cizí pinďoury líbit nezačnou, tak se budete na sedačce v kině dost ošívat.

Pojďme bratři do Betléma

Na návštěvě u celebrity

Zatímco u nás v Čechách panuje zima, v jižní Africe je v plném proudu léto. Sluncem rozpálené pláže omývají mořské vlny. Blahodárný vánek šumí ve větvích baobabů. Vydali jsme se s Dobrou adresou do těchto exotických končin za známým podnikatelem Radovanem Krejčířem, abychom se zeptali, jak bude trávit Vánoce on. Pověsí si snad vánoční ozdoby na palmu u bazénu? Nejprve jsme ho ovšem požádali o recept na bramborový salát, který k svátkům neodmyslitelně patří.

Pište si:

1,5 kg kaviáru
30 ústřic
2 humři nebo langusty
200 g lanýžů
1 láhev šampaňského Dom Pérignon, ročník 1968

Pane Krejčíři, neradi vás přerušujeme, ale dosud jste ve svém výčtu surovin nejmenoval brambory.

Bramboru strčíte do vejfuku, aby Ježíšek nemoh nastartovat. Zatímco pořád dokola otáčí klíčkem v zapalování, máte dost času přiložit mu hlaveň revolveru ke spánku. Komplicové otevřou kufr toho zatraceného auťáku, kterým Ježíšek rozváží dárky.

A dál?

Dál už se s vámi budu bavit jenom po konzultaci se svým právníkem.

Děkujeme za recept a veselé Vánoce!

redakce

Reflektor mladých

Pojďme bratři do Betléma

Konec roku 2011 byl ve znamení zcela zásadního, epochálního uměleckého výkonu. Milan Kozelka se chtěl stát druhým prvorozeným, tedy Synem božím, Otcem i Duchem svatým, a zároveň prvním občanem světa, který začne osmou miliardu (za mezník, kdy se měl počet obyvatel Země přehoupnout přes 7 miliard, byl vybrán poslední listopadový den). K akci byl vybrán vinohradský babybox. Večer posledního listopadového dne se Milan Kozelka spolu s Janem Těsnohlídkem (v roli nevlastního otce Josefa a Marie neposkvrněné) vydali na Vinohrady. Nahý Kozelka se snažil dostat se do babyboxu a Těsnohlídek ho tam tlačil za volání: Toho bohdá nebude, abych tě do té slávy nenacpal. Ukázalo se, že staré performerovy kosti jsou ještě elastické, takže nakonec byl babybox naplněn. Jenže kosti byly elastické směrem tam, ale zpět už ne. Nejenže Kozelku v uzlíčku museli vyřezávat autogenem, ale ani potom ho doktoři neuměli rozuzlovat. Jeden profesor na sále prý prohlásil: Jsem starej skaut se třema orlíma pérama, ale takovejhle uzel jsem ještě nikdy neviděl, to by bratr Svojsík zíral. A tak vznikl novodobý gordický uzel, uzel kozelkový...

Milan Kozelka r. (čti replikant)

Myšlenky tří králové

Petr Hrbáč: Jablíčka

1: Slušný chlap

Byl to rachot, když Veselíček vjel se svým kočárem do přízemní síně domu. Všichni se seběhli, patrně v obavě, jestli něco nepobořil. Naštěstí byly síň i vrata dostatečně rozměrné. Veselíčkův bronzově hnědý kočár působil hrozivě. Ty tlapy, mordy, girlandy! Sám vozka vypadal jako špinavý blonďák, čtrnáctiletý kluk, ale když jste se k němu někdy více přiblížili, mohl také připomínat hubeného padesátiletého údržbáře. Záleželo na počasí, snad i na roční době. Setkali jsme se s ním poprvé před několika hodinami a usoudili, že je to zřejmě polobůh starých formanských cest. Pronásledoval nás do našeho domu s nápadnou hrozivostí, přesto ho skoro nikdo nebral moc vážně, snad proto, že jeho kočár byl tak okázalý a nemožně strašidelný. Stále se za námi s rachotem a s kuřivou hmotností šinul, až jsme přidali do kroku a setřásli jej. Jenže po půlhodině jsme jej uslyšeli před domem a nakonec byl uvnitř. Nic nepobořil, vrata zůstala zavřená, staré tlusté zdi nepopraskaly… Nyní byl trochu v rozpacích, jal se kočár obcházet, dokonce nesměle pozdravil a já jsem přemýšlel, jestli sem patří.

„Je to polobůh.“ Ozval se za mnou hlas kresliče ve žluté paruce. „Polobůh starých formanských cest.“

„Jeho kočár je ale příliš barokní.“ odsekl jsem a šel si uvařit černou kávu. Kreslič ve žluté paruce držel v ruce své náčrtníky a jeho bledá, chlupatá předloktí s mizerotvorným tetováním

klikatě pápěřila heky. V duchu jsem mu říkal Clay Sándor, ale v hospodě se představil jako kreslič. Patřil k lidem, kteří mi na první pohled něčím vadí, ale když se s nimi pak dám do řeči, v duchu se jim omluvím a shledám je docela zajímavými.

V rozlehlém sále v přízemí seděli Tlustý Vasiljevič, Blbá kunsthistorička a Luciano Pavarotti a hádali se o politice nebo o plísňových chorobách brambor. S útrpným pohledem je pozoroval stranou sedící Sherlock Holmes, který si neustále neúspěšně nacpával lulku anebo si hrál s přenosnou videohrou firmy Pakostar. U kávovaru jsem se potkal s Alenou Brázdovou.

Byla němá. Kdo tam ten kávovar postavil, mi nebylo jasné, ale měl jsem v úmyslu kávu vypít poměrně rychle – což se nemá dělat – a potom požádat někoho z té pestré společnosti, aby mi pomohl spočítat a utřídit všechny pavučiny v rozlehlém obydlí. V duchu jsem uvažoval o sporém chlapíkovi, který vypadal jako zátka do vinné láhve, měl pěkné, možná dokonce zlaté hodinky a dosud se mi nepředstavil, anebo o Palácové Podprsence. V úvahu připadal též inženýr Málek, přece jenom se uměl ovládat, byl to ušlechtilý technik s dobrým vychováním a neříkal za každým druhým slovem „čau“ anebo „suma sumárum“ jako Pablo Buchta. A ty jeho krátce střižené šedivé vlasy jako vítr na portugalském pobřeží! Jal jsem se tedy srkat kávu a zvolil jsem si k to-

mu trochu již vypelichané, ale stále ještě příjemně otylé křeslo vedle staré výlevky, jejíž vodovodní trubka vypadala ucpaná. Ale co když by povstal náhle z podlahy světec anebo umaštěný muzikant a vesele by kohoutkem otočil a z trubky by se vyřinula prosluněná hudba perského dvora či mezopotámské kuchyně? Sedím tedy v otylém křesle a srkám tu kávu a na druhé straně vedle staré výlevky sedí v obdobném křesle – vše a

o všem v prvním patře – neogestapo Justin Kochman a povídáme si, pozorujíce opilce, jenž se pomalu a ručkovitě zvedá z podlahy.

„Myslel jste si, že nás ten Veselíček dohoní?“

„Nevěděl jsem..., ale měl jsem z toho trochu obavy.“

„Pokládáte ten jeho kočár za nebezpečný?“ schválně jsem se vyhnul tomu, abych se ptal na nebezpečnost samotného Veselíčka.

„Budeme mít příležitost to prozkoumat. Už jsem o tom mluvil s inženýrem Málkem.“

„Vy se znáte z dřívějška, co?“

„Jistě. Slušný chlap.“

„Zato ta jeho milenka, ta Palácová Podprsenka. Ta mi moc nesedí.“

„To není milenka! To je nevlastní dcera, kterou vyženil!“

„Tím hůř, ne?“

„Nene, myslím, že když se teď druhá Málkova manželka rozplynula v té bouři na východě a skapala do akvária, vše se bude ubírat správným směrem, nanejvýše bude nutné nějaké ty..., abych tak řekl..., zašroubovat. Ano, zašroubovat!“

„Vy jste dobrý, hahaha. Chtěl jsem vás požádat, jestli byste mi nepomohl spočítat a roztřídit pavučiny v domě.“

„Ale jistě, rád.“

„To kafe docela ujde, že?“

„Ne, já piju nealkoholické pivo.“

„Vy pijete pivo z šálku na kávu, kávy, čaj, čaje?“

„Vždycky.“

Opilec se konečně zvedl z podlahy a zašermoval ukazováčkem, jak to tak obyčejně opilci činívají. Díky tomu ale okamžitě vystřízlivěl. Měl bílou košili s rozhalenkou, byl to Jean-Paul Belmondo osobně.

„Dovolte, abych se představil, pánové.“ Učinil rázně pět kroků směrem k nám. „Jsem známý herec.“

„My víme. Známe řadu vašich filmů již od dětství,“ řekli jsme s Kochmanem jednohlasně.

„Dovolte, je to poněkud asi mýlka. Někdy říkají, že jsem podobný Belmondovi, ale já jsem přece Daniel Olbrychski.“

„Ale Olbrychski vůbec není podobný Belmondovi a samozřejmě naopak!“ vykřikli jsme vedle staré výlevky, sedíce v otylých křeslech na prvním patře.

„Dobrá, zkoušel jsem vás. Jsem samozřejmě Michel Galabru, což jste ihned poznali.“

A opět se svalil opilý na podlahu, protože zapomněl v pravou chvíli zašermovat ukazováčkem.

Zvedli jsme se a šli počítat ty pavučiny.

Zpočátku to vypadalo, že jich není tolik, ale brzy jsme si vycvičili zrak a zjišťovali jsme, že pavučin až znepokojivě přibývá. Některé byly tak husté, že v nich mohly růst maliny anebo varlata. Brzy se k nám připojil inženýr Málek, jistě proto, že se již z dřívějška – patrně z tramvaje – znal s neogestapem Justinem Kochmanem. Muž se zlatými hodinkami nás s úsměvem pozoroval, ale pavučin se buď štítil, anebo to byl kuchař. „Tamhleta nahoře vysoko vedle té praskliny, co vypadá jako řeka Nil, ta je ale hustá!“ křičel jsem s přemrštěnou horlivostí.

2: Nepravá stařena

Kolem sedmnácté hodiny se začalo stmívat, snad díky tomu, že v zahradě rostlo tolik vzrostlých hortenzií, a já jsem se rozhodl vsadit vše na jedinou kartu. Prošel jsem

Zpočátku to vypadalo, že jich není tolik, ale brzy jsme si vycvičili zrak a zjišťovali jsme, že pavučin až znepokojivě přibývá. Některé byly tak husté, že v nich mohly růst maliny anebo varlata. Brzy se k nám připojil inženýr Málek, jistě proto, že se již z dřívějška – patrně z tramvaje – znal s neogestapem Justinem Kochmanem. Muž se zlatými hodinkami nás s úsměvem pozoroval, ale pavučin se buď štítil, anebo to byl kuchař. „Tamhleta nahoře vysoko vedle té praskliny, co vypadá jako řeka Nil, ta je ale hustá!“ křičel jsem s přemrštěnou horlivostí.

Myši králové

„Jsem rád, že jste si zachovali smysl pro humor –," nadechl jsem se, ale tu mi skočil do řeči Pavarotti: „Jako operní primadona vyžaduji veškeré pohodlí, jinak hlasitě zazpívám a je možné, že dům to poškodí hůře nežli silné zemětřesení!"

„Jen do toho," ozval se chladně Holmes. Také já jsem zamračeně pokynul rukou. „Zkuste to, mistře Luciano. Ale garantuji vám, že s domem se nic nestane."

Pavarotti se nadmul jako krocan a zapěl árii z Pucciniho opery Sagrada familia, kterou ovšem Puccini nikdy nenapsal a Gaudí nikdy nedostavěl.

všechny místnosti v domě, ve kterých se podle mých znalostí někdo nacházel, a hlasitě jsem žádal, ať se shromáždíme v jídelně, pod všemi těmi parohy. Setkal jsem se kupodivu s větší ochotou, než jakou jsem očekával, a tak jsem zaklepal na beztak již dokořán otevřené dveře jídelny – jako kdyby to bylo bůhvíjak vtipné – a vešel jsem do této studené místnosti všemi očekáván. V koutě na židli pod nějakým obrazem seděla stařena v barevné zástěře a pokuřovala. Zřejmě uklízečka anebo masérka Luciana Pavarottiho.

„Vážení!" začal jsem. „Sešli jsme se náhodou všichni na cestě a je možné, že nás ještě bude přibývat, anebo pro změnu ubývat. Navrhuji však, abychom zaujali stanovisko nejméně ke dvěma věcem. K Veselíčkovi či přesněji řečeno k jeho strašlivému kočáru a k vývoji dalších událostí, čímž míním buď přípravu večeře, anebo návštěvu zahrady včetně kašny a altánu! Prosím i vás o vaše návrhy!"

Jako první se přihlásila o slovo Palácová Podprsenka: „Proč tady musíme být? A proč máte žluté, bambulaté knoflíky?"

„Ale prosím tě!" okřikl nevlastní dceru inženýr Málek a Pavarotti se chrchlavě zachechtal.

„Jen ji nechte," snažil jsem se o vlídnost. „Rád zodpovím obě otázky. Tak zaprvé všichni můžete vidět, že nemám žluté, bambulaté knoflíky, ale plechové ve tvaru maličkých skřivánků. Za druhé tu být nemusíme, ale každý kdo opustí dům a vydá se na staré formanské cesty, riskuje, že bude pronásledován Veselíčkem a jeho strašlivým kočárem!"

„Přesně tak!" vykřikl Tlustý Vasiljevič. „Když už jsme tu, musíme dům pořádně prozkoumat a vyzkoušet. Kdoví, k čemu všemu se hodí! Já jsem například voják a instalatér, ale v současné situaci budu pochopitelně dělat všechno pro to, aby z trubek tekla vodka!"

„Jsem rád, že jste si zachovali smysl pro humor –," nadechl jsem se, ale tu mi skočil do řeči Pavarotti: „Jako operní primadona vyžaduji veškeré pohodlí, jinak hlasitě zazpívám a je možné, že dům to poškodí hůře nežli silné zemětřesení!"

„Jen do toho," ozval se chladně Holmes. Také já jsem zamračeně pokynul rukou. „Zkuste to, mistře Luciano. Ale garantuji vám, že s domem se nic nestane."

Pavarotti se nadmul jako krocan a zapěl árii z Pucciniho opery Sagrada familia, kterou ovšem Puccini nikdy nenapsal a Gaudí nikdy nedostavěl. Tedy přesněji řečeno Pavarotti se tuto árii pokusil zazpívat, ale z jeho chřtánu se vydralo jen skřípavé pištění, tak směšné a nečekané, že si brzy mlčky sedl, rudý jako zadnice kojencova.

„Viděli jste všichni, že bychom se napřed měli navečeřet. Po teplé polévce a dužnatých osinách se naše myšlení uvolní a jistě přijdeme na nejeden užitečný nápad čili japonsky irečie," zařečnil jsem objímavě. Ozvalo se souhlasné mručení. „Vy jste myslím, pane, kuchař," ukázal jsem prstem neslušně na muže se zlatými hodinkami. „Ujmete se tedy přípravy večeře?"

Muž rozhodil bezradně rukama. „Jsem sice kuchař, ale jak dlouho by mi trvalo, než bych navařil pro tolik lidí? A z čeho? Vždyť ani nevím, jestli jsou zde suroviny jako květák, květák, květák a květák!"

Vítězoslavně jsem se usmál. „Půjdeme teď všichni do suterénu. Tam je restaurace, ve které obsluhuje zázračný drak. Všichni budou spokojeni."

V suterénu bylo již prostřeno. Hosté se opatrně posadili k prázdným

talířům, ale brzy se osmělili, když se v nich objevila kouřící polévka s játrovými knedlíčky anebo krasopudný čaj pro ty, kteří zdravě přijímali oláh. To vše rychle podával zázračný drak, který vypadal jako pata-špička-noha. Jakmile obsloužil, zmizel v jakési sklepní almaře, ze které se ozývalo podezřelé chrochtání.

„A nyní přijdou dužnaté osiny!“ zvolal jsem. Tento druhý chod vypadal následovně. Před každým hostem se na blyštivém talíři objevila dužnatá osina, dosti silná a dlouhá. Jakmile jste si ji strčili do úst, propíchla vám patro a dostala se až do mozku. Proto jste asi pět minut blyštivě ječeli: „Kosmos! Kosmos!“ Poté jste zcela nasyceni pocítili, že osina vypadla a mozek i patro se uzavřely. Nezbývalo než povstat z temné suterénní restaurace a vrátit se k dokončení porady do studené jídelny v přízemí, kde stále ještě v koutě na židli pod obrazem pokuřovala záhadná stařena. Poté co odešel poslední host z restaurace a vystoupal po osmi schodech do přízemí domu – byl to inženýr Málek –, ozval se příznačný hluk borceného zdiva a celá restaurace byla sutí zasypána. Veselíček se navečeřel také, ale nestačil jsem si všimnout, jestli rovněž ječí „kosmos-kosmos“, každopádně jeho kočár dál překážel na cestě do jídelny a všichni byli nuceni se mu vyhýbat. Před jídelnou se Veselíček rozpačitě zastavil. „No, jen běž, běž dál,“ pobízel jsem jej.

„Ne,“ odmítl tichým hlasem a zalezl za kočár.

Tak si tam buď, urazil jsem se v duchu.

Když se všichni opět shromáždili v jídelně, všiml jsem si, že Justin Kochman se naklání ke stařeně na židli. Pak na mne mávl rukou, tedy jsem přispěchal. Stařena měla veliké, červené ruce, nápadně umaštěné. Cigáro již odložila. Justin Kochman ji možná vyslýchal. Mí plechoví skřivánci podivně zachrastili, když jsem se ke stařeně nakláněl. „Paní, je vám něco?“

„Jsem rád, že se o mne konečně zajímáte,“ odpověděla stařena mužským hlasem.

„Co bude s tím rybízem?“

„S jakým rybízem?“ nechápal jsem.

„Nevidíte, že zde prodávám rybíz?“ divil se zahrádkář.

3: Jablíčka

„Takže Veselíček...,“ řekl jsem rozhodným hlasem, a přece trochu tlumeným. „Přejete si jeho přítomnost zde v domě?“

„Pane,“ odpověděl kreslič Clay Sándor, který mne tím nepříjemně překvapil. „My jsme se do tohoto domu uchýlili nedobrovolně, protože jsme byli pronásledováni barokním polobohem Veselíčkem. Nepomohlo to, i on je tu teď s námi, ačkoliv nechápeme, jak se mohl dostat dovnitř.“ Sándor se posadil. Povstal inženýr Málek.

„Jak tak stojím,“ řekl, „lépe mi to myslí, neboť stojím.“

„Pokračujte, pane inženýre.“

„Navrhuji napřed prozkoumat Veselíčkův kočár po technické stránce.“

„Ale on to slyší, jsou otevřené dveře.“

„Ať to slyší, alespoň se ukáže, kam až můžeme zajít,“ odtušil Málek odbojářským tónem.

„Pánové, všichni se mýlíte,“ vložil se do diskuse Sherlock Holmes. „Ten člověk v síni u kočáru není skutečný Veselíček. Je to jen fantom.“

„Jak to myslíte, Holmesi?“

„Skutečný Veselíček je ten kočár. Barokní bůh – slupka i jádro!“ A Holmes se důstojně posadil a nacpal si lulku.

„Ano!“ vykřikl Clay Sándor. „My jsme se uchýlili do tohoto domu, ale Veselíček pronikl dávno do našich mozků!“

„Tak jsem to nemyslel,“ poznamenal znechuceně Holmes.

„Ale myslel,“ odsekl Sándor. „Vy, Holmesi, jste hloupější, nežli se děláte. Nejste ten skutečný detektiv Sherlock Holmes obdivovaný někdejšími čtenáři. Proto vás nemusíme brát úplně vážně.“

„Proč bychom měli brát vážně vás?“ zastal se Holmese Tlustý Vasiljevič a Palácová Podprsenka radostně zatleskala.

„Pánové a dámy!“ zvolal jsem, ačkoliv jsem si nebyl jist, kolik žen je skutečně přítomno. „Veselíček je ten kočár! Pan Holmes má pravdu! Je to tedy alespoň moje přesvědčení, neboť brilantních logických úvah pana Holmese nejsem schopen.“

„Ve skutečnosti jsem arabský směnárník,“ poznamenal chraptivým hlasem Holmes. Dělal jsem, že jsem to přeslechl.

„Tak tedy,“ řekl jsem netrpělivě, „jdeme si pořádně prohlédnout ten kočár!“

Šel jsem obkročmo do průjezdu – jako vraník s mašlemi – ale v průjezdu nic nebylo. Jen skuhravý vítr. Zmateně jsem se rozhlížel. „Vždyť ještě před chvílí...,“ řekl jsem polohlasem studeným jako rákos na úsvitě. Někdo mi poklepal na rameno. Byl to zcela neznámý koštíř, ale možná také propuštěný strážný. Měl pivní vousy a jistě i mozkovou kýlu a žluté nehty na palcích nožních.

„Vraťme se do zahrady. Jedině tam bude ještě chvíli bezpečno,“ radil do tmy. Viděl jsem a cítil jsem, že jsme zůstali sami. Ostatní se proměnili v mrvy a stíny a škraloupy.

„Kdo jste?“ chtěl jsem vědět, zatímco jsme sesedali na lavičku v rohu plesnivě obezděné zahrady, nad níž nebe svíralo žlutavý, nesmírný vír.

„Říkají mi Cajk Netík,“ odpověděl měkce. A zapředl mručivou kopku do hroudy s postními králíky.

„Kachér Zojigabla tedy?“

„Konečně zase jsem vystoupil z hory.“

Seděl jsem na lavičce s elementálem z Velkého Chlumu u Bořitova či od Lysic a chvíli jsem se minerálně barvil. Potom jsem ukázal před sebe na zhmožděný trávník, který zčásti pokrývaly podivné, kostrbatě vyboulené, ale přitom sytě červené kuličky o průměru asi pět centimetrů.

„Hle, jablíčka!“

Nastal podzim.

Mytříkrálové

Michal Šanda: Holmenkollen

Padesátka lyžařů tvořících elitní skupinu Světového poháru se seřadilo na startu tradičního závodu v Holmenkollenu.

II II II II II II II II II II
II II II II II II II II II II
II II II II II II II II II II
II II II II II II II II II II
II II II II II II II II II II

Od samého začátku se závodilo v ostrém tempu a pole závodníků se brzy roztrhalo.

II II
II II
II II
II

II
II

II II
II

II

II

Na desátém kilometru se od ostatních odpoutali Dario Cologna a Lukáš Bauer.

II II

V táhlém kopci na stadion stoupali bok po boku.

V V

Bok po boku i spurtovali, avšak v cílové rovince se Colognovi překřížily špičky lyží. Pád ustál, ale bylo po nadějích.

X II

Cílovou pásku protnul v čase 38:14:7 vítězně Lukáš Bauer!

II

Myší tři králové

Petr Štengl: Pupíček

aneb Bleděmoderní králíček, Spojené kartáčovny a velká lžíce

Elvis nezemřel
Bukowski žije
ale proslýchá se,
že odpráskli Lennona

* * *

Dave má přes 1000 přátel na Facebooku
a strašně touží po opravdové lásce
která by ho zbavila závislosti na Facebooku
protože Facebook mu zničil vztahy
Dave píše básně a je přesvědčený
že Bukowski stále žije

* * *

Dave se zamiloval
ona je o pětadvacet let mladší
ale láska nezná překážky
Dave má rozedmu plic
a objel celou Ameriku
projel celou Evropu
vypráví historky
kde všude byl, co všechno viděl a zažil
vždycky říká podle jednoho filmu
Amores perros
je švorc a vydržuje ho jeho holka
v noci si Dave div nevykašle plíce
jeho holka mu kupuje léky

* * *

Dave
umí tahat z lidí prachy
potřeboval bych na nájem
nebo půjč mi na léky, říká
a všichni vědí, že Dave byl vždycky sedmilhář
a dávají mu peníze
na cestu do Japonska, říká jim
Do Japonska, Dave, bys asi neměl jezdit, říkají mu
ale Dave se jen ušklíbá
nikdy jsem v Japonsku nebyl
musím se tam zajet podívat

* * *

Dave, ptám se
vyjde ještě někdy nad Japonskem slunce?
Dave otevře plechovku piva
tam nikdy žádný pořádný slunce neměli
proto mají šikmý oči napije se
Dave dokáže být sám s Facebookem
to je pro nešťastný děcka, říká
pak se na mě podívá
už se ti začínaj šikmit oči
řehtá se mi

Jestli se třeba takovej chlap pozná na ulici, v davu. Jestli je hrdej na to, co udělal. Určitě by se s takovým chlapem chtěl potkat. Třeba si vede tajnej deník, kde se vypisuje ze svejch skutečnejch potlačovanejch citů. Ale proč by zrovna Pupimu dával číst svůj tajnej deník? Třeba už v poklidu užívá penze, houpe vnoučata na kolenou, děti, já řídil velikej buldozer, pásák a ten měl tááákhle velikou lžíci. Tááákhle velikou, opakují po něm vnoučata a roztahují ruce. Občas jsme prováděli demoliční práce.

* * *

Dave píše básně
nejčastěji o tom, jak byl v New Yorku
a posílá je do internetového časopisu
když jeho báseň vyvěsí
sedne si před monitor a čumí na něj celej den
vždyť's to napsal, Dave
tak proč na to pořád tak vejráš?
Lidi moc píšou
neměli by tolik psát
literatura je svinstvo
horší než jaderný elektrárny,
říká Dave a civí na svoji báseň

* * *

Dave se dívá na zprávy z Japonska
Japonci už zavřeli hranice
ze všech stran jsou obklíčený
nikdo nesmí dovnitř ani ven
Dave přestal mluvit
Jeď do Japonska
nebo táhni do prdele
naškrábe na kus papíru
a papír se na stole válí
ještě dlouho potom
co už tam Dave není

Řidič ten tvrdej chleba má

Nejvíc ze všeho Pupiho zajímal ten řidič. Jestli úzkostlivě dodržoval dopravní předpisy, nebo jezdil na červenou, jako prase. Nebo jestli za splnění rozkazu dostal prachy a odjeli potom spolu se ženou někam na dovolenou, k moři. Ale ne k tomu Mrtvému. Mrtvého už měli plný zuby.

U nás když pohraničník sejmul narušitele, taky dostal za odměnu opušťák.

Třeba by ten chlap normálně ani mouše neublížil. I když by ho zrovna vytáčela tím věčným bzučením. Inu což, je to přece jen taky boží tvor.

Řekněme podobně jako zašlápnout brouka, tedy v porovnání s tím buldozerem, asi tak stejně to mohlo křupnout. Nic víc. Hovno, nebo fík, jen když to chrupne. Tak dobře. Mohla se například upálit nebo tak něco, ale Pupimu pořád nešel do hlavy ten chlap. Mít celou armádu takovejch chlapů musí bejt vyložený terno. Prostě jen chrup a hotovo. Ten řidič by zasloužil pomník za věrnost. Proč už mu nestojí pomník? A jí stojí někde pomník? V její domovině? Domo-vině? Někde poblíž sochy s pochodní, který v každým katastrofickým filmu zůstane čouhat ze země alespoň ta ruka s pochodní. Zhaslou, pochopitelně. A třeba zrovna ten chlap vzal svoji choť do města, aby si prohlédli tu sochu s pochodní, aby se pokochali výhledem z její čelenky.

„A podívej, co se to krčí támhle dole, takový malinký, titěrný, nanicovatý?"

„To nic, toho si nevšímej, bejby," řekne ten chlap a obejme ji kolem ramen.

Pupiho zajímalo, kde se tyhle chlapi berou, jestli jsou zastřešeni pod nějakou organizací, jestli mají odbory, který hájí jejich práva. Jestli se třeba takovej chlap pozná na ulici, v davu. Jestli je hrdej na to, co udělal. Určitě by se s takovým chlapem chtěl potkat. Třeba si vede tajnej deník, kde se vypisuje ze svejch skutečnejch potlačovanejch citů. Ale proč by zrovna Pupimu dával číst svůj tajnej deník? Třeba už v poklidu užívá penze, houpe vnoučata na kolenou, děti, já řídil velikej buldozer, pásák a ten měl tááákhle velikou lžíci. Tááákhle velikou, opakují po něm vnoučata a roztahují ruce. Občas jsme prováděli demoliční práce. Občas to přitom křuplo. Jak to křuplo, dědo? Jak? Ukaž? Takhle to křuplo: křup! a vnoučata se tomu smějí a ukazují jedno přes druhé: takhle: křup!

Ještě dneska by se některej z těch našich bejvalejch pohraničníků spolehlivě strefil do zad.

Pupi je posedlej tim chlapem. Čišelo z něj odhodlání, nebo jím zmítala nejistota? Měl na svým kniplu už několik zářezů, který v zadumání přejížděl palcem, nebo byl jeho knipl hladkej jako dětská prdýlka? Měl možnost volby? Vždyť on měl být na titulních stranách všech světových deníků. On se stal celebritou. Chlap, kterej to dotáhl až do konce. Kdo mu to může mít za zlý? Pár pozůstalých, několik aktivistů. Chtěl by mít alespoň fotku toho chlapa. Chlapa, kterej dělá špinavou práci. Někdo to za nás dělat musí. A třeba vůbec není ženatej. Třeba je gay a žije spolu s partnerem. A jeho přítel ho chápe, poněvadž dobře ví, jaké je to, skrývat svoji jinakost, svoji pravou přirozenost a nesmět se projevit naplno, spontánně. Pupi by si chtěl nad postel pověsit jeho fotku. Takhle mu tam visej jen pavučiny.

* * *

„A co by sis přál k Ježíšku?“

„Panenku.“

„Panenku?“

„Jo, tu, co maj v hračkářství. Tu v těch modrej šatičkách s tmavýma vlasama.“

„Aha,“ řekla matka. „A co ještě?“

„Samopal. Ten na kapslíky.“

„Ale jdi ty.“

Samopal měl i rudě blikající světélko při ústí hlavně a byl skutečně na kapslíky. Panenka krásně voněla umělou hmotou. Na chodidle měla vystouplý nápis MADE IN NDR.

„A co ti přinesl Ježíšek?“ byli zvědaví.

„Panenku.“ Odpovídala za něj matka. „Jdi, přines nám ji ukázat!“

Šel poslušně do dětského pokoje, na krk si pověsil samopal a do ruky vzal panenku.

„No podívejte, vážně, panenku!“ vydechli pokaždé údivem, jako by se do poslední chvíle domnívali, že se jedná o žert.

Stál se samopalem a panenkou uprostřed obývacího pokoje. Pohledy žen se lišily od pohledu mužů. V pohledech žen se mísil soucit s pochopením, v pohledech mužů se zračilo pohrdání.

„A co budeš s tou panenkou dělat?“

„Nic. Vozit jí v kočárku,“ odpovídal a zmáčkl spoušť.

Kapslík prskl a zasmrděl.

„V kočárku?“

„Tak běž, běž si hrát,“ vykázala ho matka.

Vrátil se poslušně zpět do dětského pokoje.

Panenka měla hluboké modré mrkací oči. Když ji držel za nohy hlavou dolů, oči se nezavřely. Zvláštní. Sukénka se přehrnula panence přes hlavičku a ukázaly se bílé kalhotky. Když kalhotky stáhl, bylo pod nimi zcela hladké místečko. Nastavil jí nožičky do sedací polohy a posadil panenku na postel. Pak si sedl vedle ní a zahleděli se z okna. V protějším okně stála žena, nohu na radiátoru ústředního topení. Měla bílé kalhotky. Pozorovala ho. On pozoroval ji. Holubi se vznášeli a zase se vraceli zpět na střechu.

Hafici

Měli kocoura. Peršana. Šlechtice. Artie, stálo uvedeno v papírech. Čili Artík. Kočičák hlavně nesnášel, když se ho někdo někam pokoušel vecpat. Napěchovali ho do tašky pokaždé, když někam jeli. Jezdili pravidelně každý víkend. Taška se klepala jako sulc.

„Ten kocour byl úplně dehydrovaný,“ sdělil jim veterinář bez dalšího vysvětlení. Radši.

„No jo, on nechtěl pít. Dávali jsme mu granule. Suchý. Moc mu nejely.“

Kocour byl úplně vysušený. Jako křížala. Jako mumie.

Měli anduláka. Ňufíka. Andulák všude poletoval a taky všude kadil. Všude bylo nasráno. Jednou spadl do polívky a jednou do pračky. Jednou taky ulítl. Běhali po poli s roztaženýma rukama a volali Ňufík, ťutík, Ňufík! Podél pole se táhla cesta. Cyklostezka. Cyklisté zpomalovali a zastavovali, aby se podívali.

Vrátil se. Přistál na napřažené paži a nechal se odnést domů, do své klece. Když byla zima, proměnil se Ňufík v načepýřenou modrou kouli. Nožičky měl taky úplně modré. Severský papouch. Jednou mu vysouvací dno klece přerazilo obě nožičky naráz. Do rána bylo po ptákovi.

Topení bylo drahé. Dokud jó vyloženě nemrzlo, seděli u stolu v kožiších. Kolikrát i ve dvou, ve třech kožiších na sobě. Pára šla od úst, když seděli u stolu a obědvali. Vepřové ve vlastní šťávě z konzervy na studeno a chléb. Pěkně na to panečku vyzráli.

Šampon byl taky drahý. To by přišli na buben, kdyby se vlasy myly obden nebo nedej bože snad každý den! Koupili suchý šampon. Suchý šampon, to byl bílý prášek, který se nasypal na mastné vlasy, takže to potom vypadalo jako mastné vlasy posypané bílým práškem. Ale vždyť hladká mouka je přece dočista to samý! Sypali si na hlavu hladkou mouku a ušetřilo se i na suchém šamponu.

V zimě byla zima na hlavu. Kožešinové čepice byly pěkné, ale drahé. Vyštrachala v šatníku zbytky kožešinových límců po babičce, každý pes jiná ves, a spíchla si z nich čepice. Neměla to srdce oddělit vycpané hlavičky kun, lasic a lišek se skleněnými očky od plandavé vydělané kůže. Vypadali jako lovci medvědů. Zpod čepic se jim trousila mouka.

Rádi se starali o jahodový záhon. Ona pracovala na štábu civilní obrany, tedy donesla oblečky IPCHO. Ideální do jahod! Oblečeni do ochranných protichemických obleků, shrbeni nad záhony, pleli jahody. Když je bolela záda, narovnali se a protahovali v kříži. Kolem plotu vedla cesta. Cyklostezka. Cyklisté zpomalovali, zastavovali. Pěší turisté fotografovali.

Rádi se věnovali jídlu. Po jídle užívali přírodní projímadla. Jeden bez druhého se neobešli ani chviličku.

Právě když se Pupíček zahleděl na Lagunu ve Střelci, která vypadá jako nápadná skvrna v Mléčné dráze, ovšem k jejímu vyhledání je nutné představit si nejjasnější hvězdy Střelce seskupené do tvaru konvice na čaj, pak se totiž mlhovina nachází nad její „hubičkou“. Tedy když se chystal kochat lagunou nad hubičkou, která se též označuje jako M-8 a nastojte – nachází se od naší Země rovných pět tisíc světelných roků! –, vyrušil ho podezřelý šramot. Nenechal se vyvést z klidu.

„Hafíku (říkali si Hafíci), kde jsi?“ rozléhalo se domem.

„Trůním!“ zněla dutá odpověď ze záchodu.

„Trůním,“ rozléhalo se nad okolními poli v létě, při otevřených oknech.

Kdo chytá v pšenici

Nejdřív ze všeho bylo nejdůležitější pořídit si několik velmi nezbytných pomůcek. Na prvním místě zdroj rovnoměrného červeného osvětlení. Léta praxe ukázala jako nejlepší řešení červenou diodovou svítilnu. Úplná adaptace lidského zraku na tmu totiž trvá přes půl hodiny.

Jako další nepostradatelné součásti, kromě svítilny, nesměl chybět pozorovací deník, sada měkkých tužek, měkčí guma, digitální hodinky, dále teplé oblečení, což v tak horkém létě znamenalo dlouhý pršiplášť, protože se na něm dalo v případě potřeby pohodlně rozvalovat, a obuv. Nemá snad smysl připomínat, že obuv musí být vzhledem k časté rose nepromokavá. A hlavně triedr se stativem. Pořádný triedr 10 krát 50, nebo 7 krát 50 doplněný bytelnými rosnicemi.

A pochopitelně také atlas hvězdné oblohy.

Všechny kruhy v obilí jsou pravé – vyrábějí je totiž lidé. Za zakladatele tohoto bezpochyby zajímavého uměleckého směru se podle dochovaných legend považuje několik anglických nadšenců. Pro obyčejný kruh jsou nezbytní dva lidé a prkno. Jeden je na místě budoucího středu kruhu a stojí na konci prkna. Ten druhý s prknem otáčí. Nazvěme si ho kružníkem, středového pak středníkem.

Když se chasník se svojí milou vydají za dusné letní měsíčné noci ruku v ruce za vesnici a namíří si to k obilnému lánu, není se příliš co domýšlet. Ani ti dva se nic nedomýšleli, rozžhavení vedrem, nemírnou dávkou alkoholu a přirozenou lidskou touhou, vletěli do pole jako dvě střely a hnali se bláznivě rovnou do středu lánu. Ne že by si snad potrpěli na přílišnou romantiku. Šlo čistě jen o pudy a o zábavu§ ale nechtěli být při tom pozorováni nějakým šmírákem.

Co vlastně lidi nutí k tomu, aby celou noc obhlíželi jednotlivá zákoutí nekonečného vesmíru? Aby nevyspalí trávili pod hvězdami chladné zimní noci i vlhká letní rána? Dost možná skutečnost, že mnozí amatérští astronomové přispěli k mnoha důležitým astronomickým objevům a že astronomie je jednou z nemnoha věd, kde mohou amatéři ještě hrát aktivní roli, obzvláště v objevování a pozorování přechodných jevů. Z hlediska délky trvání noci je k pozorování výhodnější zimní období, ale zkuste někdy počátkem ledna vydržet na zasněžené pláni strávit celou noc. Pupíček měl raději teploučko. Nemuselo ho být sice zrovna tolik jako letos, ale pořád lepší než klepat kosu. Nejdřív tedy zaostřil na nádherně jasný Měsíc. Lacus Doloris, Lacus Mortis, Palus Pufredinis, Lacus Somniorum! Ta nádherná, vznešená jména v něm rozdmýchávala touhu po objevování a vzbuzovala fantaskní představy.

Právě když se Pupíček zahleděl na Lagunu ve Střelci, která vypadá jako nápadná skvrna v Mléčné dráze, ovšem k jejímu vyhledání je nutné představit si nejjasnější hvězdy Střelce seskupené do tvaru konvice na čaj, pak se totiž mlhovina nachází nad její „hubičkou“. Tedy když se chystal kochat lagunou nad hubičkou, která se též označuje jako M-8 a nastojte – nachází se od naší Země rovných pět tisíc světelných roků! –, vyrušil ho podezřelý šramot. Nenechal se vyvést z klidu. Příroda je příroda, a pokud zvířata nedráždíte, nic vám neudělají. Nehledě na to, kde by se tu jaká nebezpečná zvířata vzala. Leda snad nějaká srna nebo zbloudilý pes.

Začne snad Pupíček šermovat Bivojovi atlasem hvězdné oblohy před nosem a bude ho

přesvědčovat: „Vidíte? To je důkaz! Důkaz, že ten triedr vůbec nemám kvůli šmírování, ale kvůli pozorování hvězdné oblohy. Tady! Vidíte? Tady, jak je těma velkýma písmenama napsáno atlas hvězdné oblohy.“ A Bivoj, zcela jistě napěchovaný steroidy, chápavě pokývne hlavou a starostlivě Pupíčkovi řekne: „A nezapomeňte si tu ten dlouhý exhibicionistický pršiplášť!“ Pupíček shrben vyrazil jako střela. V letu se mihl kolem dvou vyjukaných postav. Držely něco dlouhého. Bylo to prkno?

Setká-li se nadržený Bivoj uprostřed obilného pole se středníkem a kružníkem, z toho zákonitě nemůže vzejít nic dobrého. To už však bude dávno Pupíček i se svým triedrem a atlasem hvězdné oblohy spokojeně štrádovat na nádraží. A co obrazce? A co laguna nad hubičkou? Do prdele.

Dárek

Pil hodně kávy a kouřil hodně cigaret. Cigarety i kávu si kupoval v tržnici od Vietnamců. Měl několik desítek kartonů vyštosovaných v psacím stole v místnosti, kterou nepoužíval. Byt mu zůstal po matce, která emigrovala.

Teprve když zvonek zadrnčel neodbytně podruhé, zvedl se neochotně od rozehrané partie a šel otevřít. Před časem si pořídil šachový automat a trávil nad ním dlouhé hodiny. Automat měl deset úrovní obtížnosti, z nichž druhá a třetí nefungovaly, což byl důsledek někdejší návštěvy jeho bývalého spolužáka, který se zčistajasna objevil ve dveřích s lahví vodky, už bylo znát, že je v povznesené náladě, seděli, hovor zadrhával, pili. Spolužák najednou zbledl, zakryl si rukou ústa, ale jak byl opilý, než se stačil zdvihnout, obsah jeho žaludku přistál na automatu. Nesnášel návštěvy! Celý následující den automat čistil a sušil fénem. Přivést k životu druhou a třetí úroveň už však nedokázal.

Kdo to může otravovat zrovna dneska, na Štědrý den, durdil se v duchu. Byl sám a žil sám. Těch pár přátel, kteří mu zbyli, odumíralo postupně jeden za druhým, až zůstalo jen u náhodné vzpomínky, a co ten? Jakpak se asi má? Copak asi dělá? Měl bych ho navštívit, ozvat se mu nebo alespoň zavolat, no uvidíme, možná snad jindy, někdy, až bude víc času. Samota mu vyhovovala. Byl naprosto nezávislý. Uměl šetřit. Proč zbytečně topit, když se stačí pořádně obléct, eventuelně přes sebe přehodit pár dek, zapálit svíčku? Na oknech byla námraza a pára šla od úst, ale účet za elektřinu byl zanedbatelný. A kytka si už také zvykla na severské podmínky. Byla to dobrá květina. Když ji týden, čtrnáct dní zapomněl zalít, s němou a pokornou výčitkou jí uschly jeden dva listy, odlomil je, květinu zalil a zanedlouho se už na svět klubaly další zelené výhonky.

Nejprve se podíval kukátkem. Nikdo. Otevřel dveře. Prázdná chodba. Zavrtěl hlavou. To jsou mi ale blbé fóry, když vtom jeho zrak padl k zemi. Na rohožce ležel úhledně zabalený balíček, v lesklém vánočním papíru, převázaný stužkou a s vánočním přáníčkem. Rozhlédl se po chodbě, vážně nikdo nikde nebyl. Šel se podívat za roh, ke schodišti, jestli ho někdo nezkouší, zdali si z něj někdo netropí jen nejapný žert. Nikde nikdo. Zvedl balíček ze země. Otevřel přáníčko a četl: Šťastné Vánoce! To přece může platit komukoli, dnes. Představa, že by začal obcházet sousedy na patře či snad všechny obyvatele domu s dotazem, zdali jim náhodou nechybí jeden vánoční dárek, byla zcela nepřijatelná. Zavřel dveře, zamkl a vrátil se zpět k šachovému automatu. Balíček pohodil na stůl a zapálil si. Snažil se opět soustředit na hru, ale bylo to marné. Sáhl po lahvi kvalitního koňaku, na pití tedy opravdu nešetřil, nalil si a pustil televizi. Přepnul několik programů, až zastavil na sportovním kanálu. Lezla mu na nervy ta všeobjímající falešná atmosféra Vánoc. Ale nedalo se nic dělat, vzpomínky už začaly vylézat ze svých nor a neodbytně útočily. Jako děti, spolu se sestrou, milovali Vánoce. Vyrůstali u babičky, matka s otcem na ně neměli čas, matka byla umělkyně, otec inženýr, věnovali se svým kariérám, společenským povinnostem, pořádali pravidelně velkolepé večírky, spousty známých a přátel. Babička si na Vánoce potrpěla. Zdobili spolu stromeček, pekla cukroví. Milovali tu vůni Vánoc a ze všeho nejvíc se těšili na dárky. Pak babička musela do nemocnice a zakrátko umřela. Vrátili se k rodičům, do hlavního města. Začal jim nový život, nové Vánoce.

Přece se na balíček nevrhne jen tak jako nějaký barbar právě teď, když se nechal lapit vzpomínkami. Jedinou rostlinou v bytě byla kytka, takže nebylo nad čím uvažovat. Vlastně to byly jen dlouhé zahnuté listy. Nikdy nekvetla. Nepátral proč. Ale neměl žádné ozdoby, žádné cetky, kterými by ji ozdobil. Naladil v televizi kanál, kde dětský sbor zpíval vánoční koledy. Vstal, odešel do kuchyně, rozbalil tři čokolády (miloval čokoládu, vždy měl nějakou v zásobě), z papíru zmuchlal kouli a tu se snažil obalit staniolem. Kouli se pokusil přilepit pomocí průhledné lepicí pásky na list. Nedrželo to. Vzal krabičku se špendlíky a ozdobu k listu přišpendlil. Neforemná obludka se na rostlině vyjímala jako nádor. Došel ještě pro svíčku, těch měl v zásobě dost. Svíčku k listu přilepil lepicí páskou. Proboha, co to dělá? Styděl se sám před sebou. Vždyť se chová jak nějaký blázen.

Zapálil svíčku na listě. Ze svíčky začal kanout vosk a tvořil na listu cestičku.

Převracel balíček v rukách. Zatřepal s ním, nevypadalo to, že by uvnitř bylo něco tvrdého, nebyl ani nijak těžký. Co když v něm bude nějaký šperk? Nějaký drahý šperk? Co když si nějaký zoufalý milenec spletl patro a položil jemu, místo své milované, balíček za dveře? Na šperk byl však balíček příliš rozměrný. Nejspíš v něm bude nějaké oble-

Možná bylo uvnitř erotické prádélko. Snažil se vzpomenout, kdo může bydlet o patro níž, ale nedokázal si nikoho vybavit. Stěží ještě tak matně věděl, kdo bydlí naproti, ale vybavit si všechny členy protější partaje vážně nedokázal. Zdravil každého, koho potkal na schodech, ale to bylo asi tak všechno. Má položit balíček dolů na schránky, jako se to dělá se špatně doručenými dopisy? Nesmysl. Měl na schránce přilepenou samolepku s nápisem: Nevhazujte, prosím, reklamní materiál. Stejně je občas někdo vhodil. Během úvah zjistil, že drží v rukách modrou papírovou krabičku. Obal ležel rozbalený na stole. No vida! Ač nerad, musil si přiznat, že mu trochu buší srdce. Odklopil víčko.

ření. Kdo by však dával své milé na Vánoce svetr? Možná bylo uvnitř erotické prádélko. Snažil se vzpomenout, kdo může bydlet o patro níž, ale nedokázal si nikoho vybavit. Stěží ještě tak matně věděl, kdo bydlí naproti, ale vybavit si všechny členy protější partaje vážně nedokázal. Zdravil každého, koho potkal na schodech, ale to bylo asi tak všechno. Má položit balíček dolů na schránky, jako se to dělá se špatně doručenými dopisy? Nesmysl. Měl na schránce přilepenou samolepku s nápisem: Nevhazujte, prosím, reklamní materiál. Stejně je občas někdo vhodil. Během úvah zjistil, že drží v rukách modrou papírovou krabičku. Obal ležel rozbalený na stole. No vida! Ač nerad, musil si přiznat, že mu trochu buší srdce. Odklopil víčko. V krabičce se vyjímala úhledně upravená oprátka. Ano, skutečná smyčka na krk. Sám by ji nedokázal takhle precizně umotat. Vyjmul nevěřícně dárek z krabičky a zkusil, zda oprátka funguje. Fungovala báječně, utahovala se jedna radost.

Odhodil smyčku na stůl a zmateně začal přemýšlet. V hlavě se mu začaly rojit spousty nápadů a důvodů co, proč a jak, jeden nesmysl přebíjel druhý, jedna věrohodnější dedukce předcházela další. Všechno se dalo vyvrátit a nic se nedalo vyloučit. Naléval si jednu sklenku koňaku za druhou a snědl všechny tři rozbalené čokolády.

Došel do kamrlíku pro štafle, sundal lustr a konec oprátky uvázal pevně, to uměl, na velký lustrhák. Co to dělám? Ptal se při tom sám sebe. Začal se bezdůvodně hysterický smát a při tom se otřásal hnusem a odporem nad takovou morbiditou.

Je zbytečné dodávat, že za okny začalo sněžit.

Matrjoša

K barovému pultu přišla úžasná postava. Dva velké copy stočené do šneků, make-up ? la Marfuša, vypasované šaty z umělé textilie s velkými rudočernými květy zvýrazňovaly její stodvacetikilovou postavu. Rety rudé, legíny černé.

„Hele, ta vypadá jako matrjoška!“ řekl někdo, jedno kdo.

Z matrjošky se najednou odklopilo horní víčko, vystoupila z ní další, z té se odklopilo víčko atd. Však to znáte.

Matrjošky stály u baru, ty nejmenší posadily na barové židle a tu úplně nejmenší postavily na barpult. Barman před každou z nich postavil panáka vodky. Panák vodky byl stejně velký jako nejmenší Matrjoška. Stará zavelela a všechny babky do sebe panáka koply. Té nejmenší s panákem pomohla ta čtvrtá zleva. A pak zase spořádaně víčko po víčku naskákaly jedna do druhé a stará zmalovaná Matrjoša za všechny zacálovala. Zajímalo mě, jak to budou dělat, až jim to ta nejmenší všechno uvnitř poblije.

„Ty vole!“ řekl někdo, kdoví-kdo.

„Ty vole!“ odpověděli jsme.

Ukázka pochází z připravované stejnojmenné knihy

Myší tři králové

Ondřej Lipár: Scény

***

Cizí město vyplavuje šepot
na každém rohu fontána
pravoslavný a katolický kostel bok proti boku

Ve vodě rozpuštěné vyčítání
pocukrované drobky z oplatek
stařeckou holí už se souboje nevedou

Přes propady a vrcholy ložená
šedivá deka se nechce dát prohlédnout
jen letmo poodhalí
bradavky prsy Milešovka Říp

***

Kokpity polohovatelných křesel
bez překážek ke hvězdám
„A kam? Kam, panenky, kam?“
Ulovit svého lovce
vyzrát & nepřezrát

Ta stejná hra o území
„Můžu reklamovat tenhle zákrok
a nebýt reklamována za jiný?“
Rozhodčího dávno poslali do kabin

***

Na povrchu jsme kloni
opsaní
u stolu si vyměňujeme vzorce
Svršky jsou trumfy
o vnitřku se chvíli blafuje
než se zcela vycpe

Na povrchu jsme klauni
v úborech a maskách
si přehazujeme hořké věty
se šlehačkou

***

Ve slabší chvilce
nechala se našustit
uvízla v závějích
piškotových drobků
Aspoň že účty platí ten muž

Za celou hodinu mu jedinkrát neřekne jménem

Mýtří králové

***

Stále pevněji sevřený břeh
nejistá paže vztyčená nad potokem
nehty strhané prvním mrazem

Dědek v montérkách šusťákový vnuk
boty obalené bahnem

Odpoledne brní nízkým napětím
Balicí papír je roztrhaný
čeká se na další akt

***

Otlačený z neprošlapaných bot
Znovu ta hra
potkávám svá budoucí alter ega
vybírám si
konejším se

Jistota v náhodách a jejich shlucích
Procházím
nikdo si nevšiml
že sám nevím jak

Kontrolky dohlížejí
Ani nedutám

***

Scény předcházejí samy sebe
o pár týdnů
Přes noc
přepočte letokruhy pod očima
promne tvrdnoucí chodidla

Škraloup včerejšího večera
lžičkou opatrně sbírá
proudem vody do odpadu
Projde útrobami města
potají
vyústěním v nedohlednu zmizí

Knoflíčky
až ke krku

Myšti králové

Bramborový salát

Suroviny:

700 g brambor uvařených ve slupce
150 g celeru, mrkve a hrášku
250 g jablek
150–200 g majonézy nebo zakysané smetany
1–2 citrony
1 lžíce nasekané petrželky
sůl
pepř

Postup přípravy:

Oloupané vařené brambory, ještě teplé, promícháme s vařenou zeleninou, osolíme, opepříme, zakapeme citronovou šťávou a necháme vychladnout. Přidáme nakrájená jablka, zbytek citronové šťávy a petrželku promícháme. Nakonec zalijeme majonézou nebo smetanou a vše promícháme.

Michal Šanda **Dvořiště**

Dej bůh štěstí

Dvořiště je třetím největším rybníkem na Třeboňsku a čtvrtým největším v jižních Čechách. Nachází se severozápadně od Třeboně u obce Smržov. Přesný rok jeho založení není znám, ale existoval již před rokem 1363. Roku 1367 byl dobudován Ješkem z Kosovy Hory. Výpust tvoří štola vytesaná do kamene a je hrazena hradidly a dřevěnou lopatou. Kromě této hlavní spodní výpusti má rybník Dvořiště na obou koncích hráze ještě dva bezpečnostní přelivy, které přebytečnou vodu při povodních odvádějí pod hráz rybníka, tj. do Zlaté stoky. V historických pramenech se uvádí, že na rybníku pracoval i Štěpánek Netolický a později Jakub Krčín.

Výlov Dvořiště zachycený na fotografiích proběhl ve dnech 20.–23. 10. ’11

Dej bůh štěstí

Dej bůh štěstí

D
e
bů
štěs

Dej bůh štěstí

D
e
bů
ště

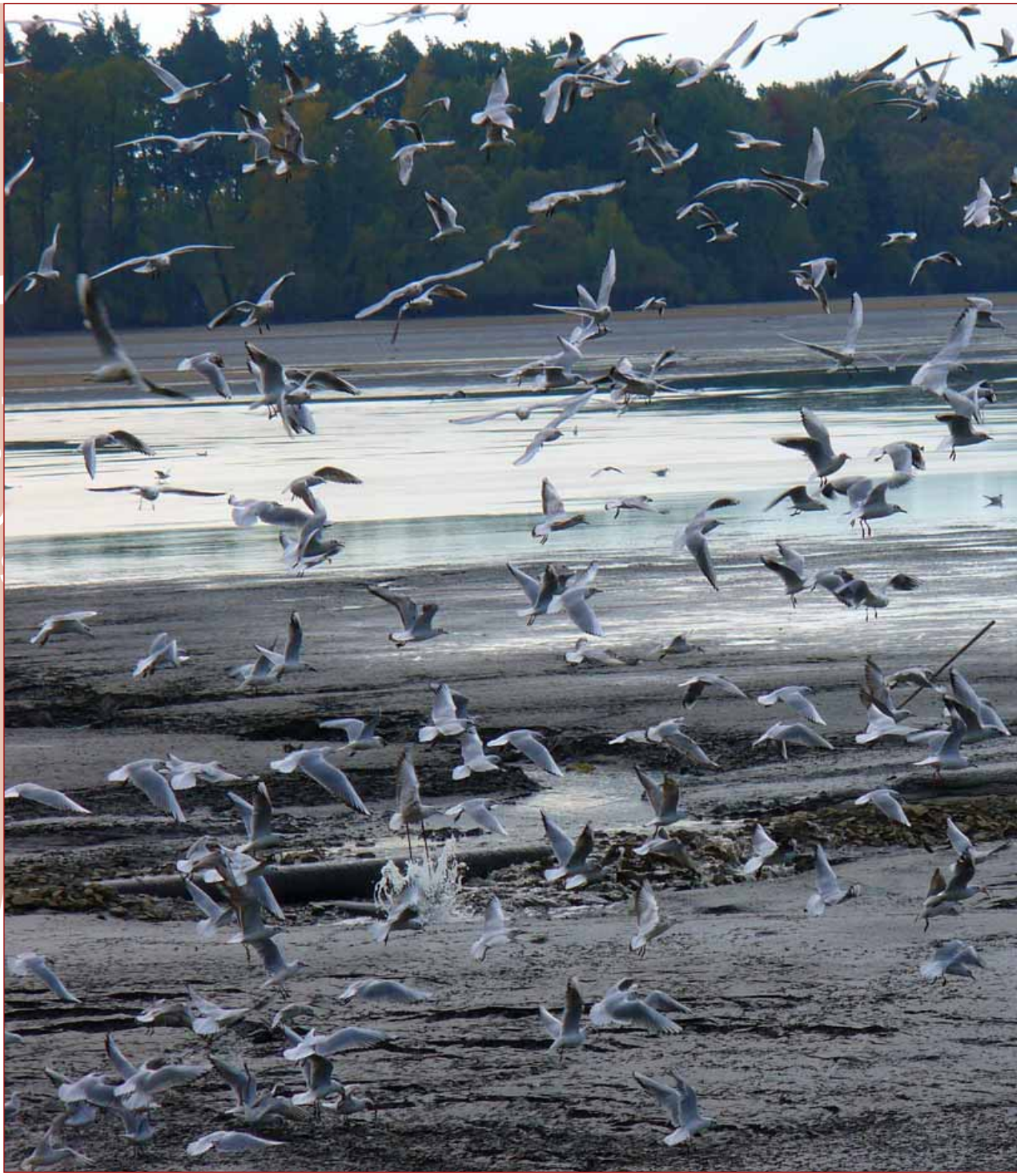

Dej bůh štěst

Dej bůh

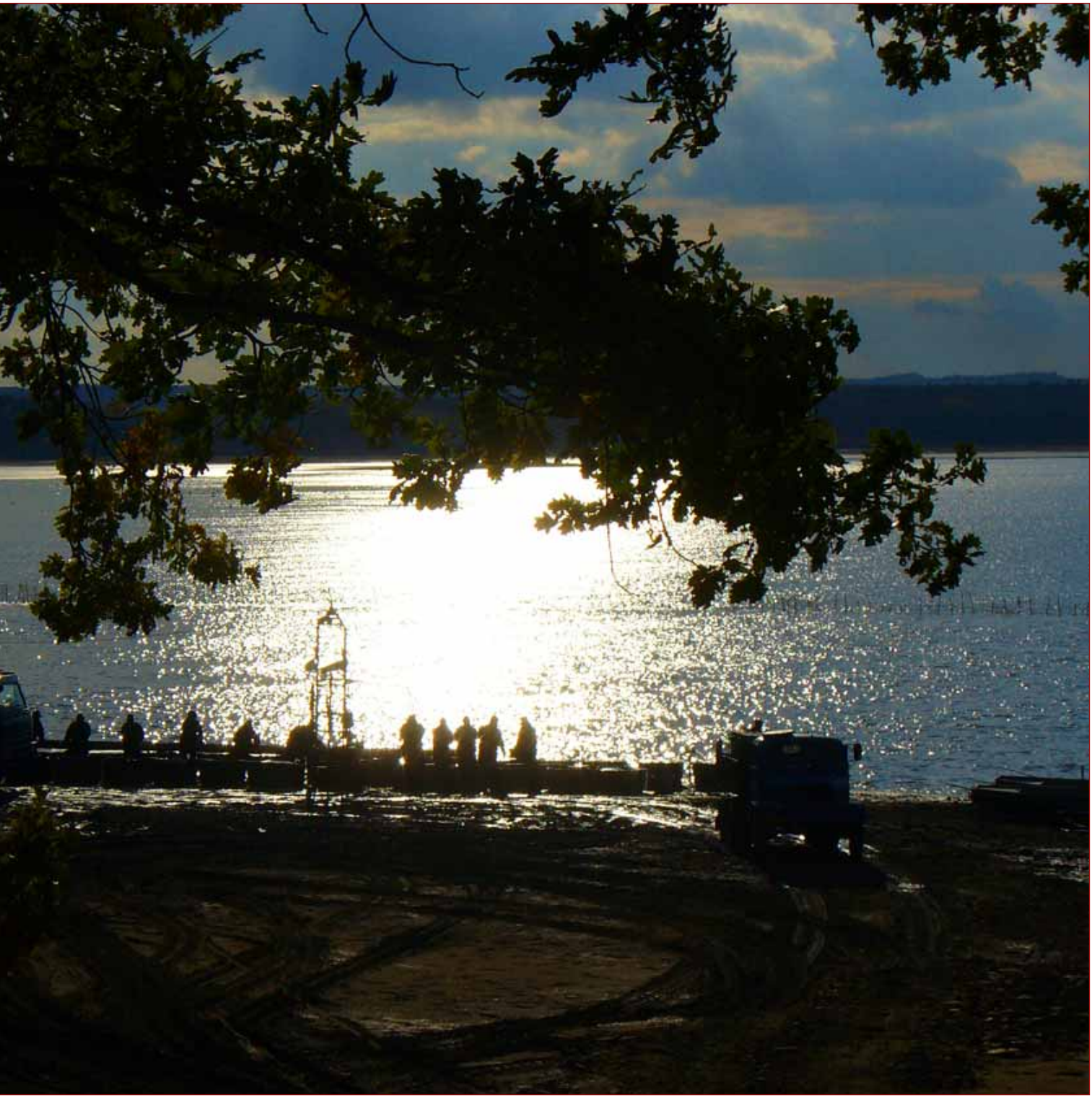

Dej bůh štěstí

Ozdobte

si stromeček

V příštím čísle (vychází 1. ledna 2012) rozhodně nenajdete:

svrab
neštovice
mor
choleru
partitokracii
záškrt
antrax

protože jsou to zlé nemoci
a naše adresa je Dobrá

Na shledanou příště!
Ne za pomente!